

1-2

Ribič

GLASILO SLOVENSKEGA RIBIŠTVA

LETO 2021
LETNIK LXXX
ISSN 0350-4573

140
140 LET ORGANIZIRANEGA
RIBIŠTVA NA SLOVENSKEM

80
80 LET GLASILA RIBIČ



Uspêšen ribolov (foto: Sara)

Uvodnik ob 140-letnici

V Ljubljani je 17. januarja 1881 potekala ustanovna skupščina prvega samostojnega ribiškega društva za Kranjsko znotraj Avstro-Ogrske. Slovenski ribiči štejejo ta dogodek za začetek organiziranega sladkovodnega ribištva na Slovenskem.

Malokatero civilno združenje ima čast, da lahko proslavi takšno častitljivo obletnico – 140 let organiziranega delovanja, ob tem pa še 80-letnico izhajanja ribiškega glasila. Ponosni smo lahko na vse naše predhodnike, sam pa sem ponosen na vse vas – sedanje člane, saj nam je v dolgih letih skupnega truda uspelo zagotoviti, da so naše vode še vedno relativno bogate.

Pa vse to ni samoumevno.

Spomnim se, da sem pred desetimi leti, ko smo praznovali 130-letnico, v glasilu Ribič objavljaj pri-spevke o normativni urejenosti ribolovnega režima na reki Savinji v celjskem ribiškem območju v predvojnem času. Še posebno je vzbujal začudenje podatek, da je takrat smel ribič v enem dnevu upleniti tri sulce ali sedem postrvi in deset lipanov. Dandanes je to nepredstavljlivo.

Ali pa se spomnim mojih muharskih začetkov v celjski Savinji pred letom 1990. Sodelavec mi je posodil prvo muharsko palico in kos muharske vrvice ter mi pokazal tehniko razenja suhe muhe. Male potočnice so pod mostom, ki vodi proti Laškemu, prijemale druga za drugo. V pozni jeseni sem pod istim mostom in pod Petričkom uspešno lovil lipana. Po poplavih se je stanje bistveno poslabšalo, reko so zagradili s protipoplavnimi zidovi, voda se je otoplila in salmonidne vrste rib so izginile.

Dejstvo je, da se čas spreminja; kako se spreminjata vodni habitat in življenje v vodi, najbolje vemo ribiči. Nič presenetljivega, saj smo največ za vodo. Zato se

včasih hudujem na »gospe z visokimi petami«, kot pravim salonskim državnim uradnikom, ki iz pisarne dirigirajo upravljanje rib in ribiško upravljanje ter sprejemajo neživiljenjske odločitve, kot so mirne cone, prepoved dodatnega krmljenja rib v nekaterih jezerih, prepoved plašenja ribojedih ptic in še katere.

Veliko sem tudi v tujini, razen sedaj, ko smo prisiljeni biti doma. Nekateri kritizirajo ribiško upravljanje glede na dejstvo, da slovenski ribiči dodatno (beri: izdatno) vlagamo ribji zarod in odrasle osebe v ribolovne vode, pri čemer jih predvsem motita nedomorodna šarenka in gojeni krap. Poznam vodotoke npr. v Španiji, na Portugalskem, v Franciji, kjer takšno intenzivno gospodarjenje ni zaželeno. Res je, da je v tamkajšnjih vodah zgolj divja riba, vendar bo ribič na nekajkilometrskem odseku ujel zgolj nekaj primerkov, ki ne bodo večji od 20 cm. Žal je ob stalnih posegih v vode bodisi ljudi, živali ali vodnih havarij takšno stanje realnost.

Slovenski ribiči se takoj strinjamo, da bi vlagali manj in zgolj domorodno ribo, vendar ob zahtevi, da država ribam vrne njihovo domovanje – habitat. Dokler pa bomo imeli regulirane brežine, dokler ne bomo vedeli, zakaj potočnica ne preživi v Savi in Savi Bohinjki, zakaj se ne obnovi in vrne platnica v ciprinidna domovanja in dokler ni mogoče enako kot gojenega krapa vzgojiti ali nabaviti divjega, je do takrat edina rešitev, da na tak način vzdržujemo ugodno stanje.

V naslednjem desetletju bi želel, da namesto načrtovanih posegov v vodotoke s kamnitimi oblogami, postavljanjem pregrad, načrtovanjem gradenj dodatnih MHE in novih HE spremenimo miselnost in začnemo **naravi, rekam in ribam vračati tisto**, kar smo jim odvzeli. Podrimo kakšen nepotreben jez, razstavimo kamnito brežino in uredimo tok potoka ali reke na način, kot je bil pred daljnimi leti – s tolmoni, vodnimi zajedami in brzicami. Ribe se bodo vrnille same. Verjemite.

Pa dobro rekreacijo v mejah statistične regije vam želim.

Dr. Miroslav Žaberl,
predsednik RZS



Načrtujemo, da bomo to častitljivo obletnico praznovali ob dnevu slovenskih ribičev 2021, to je tretjo soboto v juniju, nekje v naravnem okolju, med drugim tudi s strokovnim posvetom s poudarkom na naravovarstvenih tematikah.

RIBIČ

GLASILO SLOVENSKEGA RIBIŠTVA

Ribič je z odločbo Ministrstva za kulturo, št. 61510-42/2014/3, izdano 16. 5. 2014, vpisan v razvid medijev pod zaporedno številko 1880.

ISSN 0350-4573
UDK 632

Izdaja
Ribiška zveza Slovenije,
1001 Ljubljana, p. p. 2974.
Izhaja vsak prvi teden v mesecu, razen številki 1-2 in 7-8, ki so združene.

Uredništvo in uprava:
Tržaška cesta 134
1000 Ljubljana

Telefon:
uredništvo:
(01) 256 12 97
tajništvo:
(01) 256 12 94
041 738 849
telefaks:
(01) 256 12 95
www.ribiska-zveza.si

NASLOVI ELEKTRONSKE POŠTE
RIBIŠKE ZVEZE SLOVENIJE:
Ribiška zveza Slovenije
info.rzs@ribiska-zveza.si
sekretar RZS
sekretar.rzs@ribiska-zveza.si
tajništvo RZS
tajnistvo.rzs@ribiska-zveza.si
računovodstvo RZS
racunovodstvo.rzs@ribiska-zveza.si
uredništvo glasila Ribič
glasiloric.rzs@ribiska-zveza.si

Transakcijski račun:
02010-0017838266

UREDNIŠTVO:
Odgovorna urednica:
Nuška Božičnik

UREDNIŠKI ODBOR:
predsednik:
Igor Kloboves

člani:
Egon Dolenc, Drago Ornik,
Boštjan P. Zagožen, Peter Weibl

ČASOPISNI SVET:

člana:
dr. Jože Ocvirk,
dr. Božidar Voljič

Lektoriranje:
Marjetka Šivic

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost se od glasila obračunava davek na dodano vrednost.

Naklada: 11.000 izvodov

Priprava za tisk in tisk:
Tiskarna SCHWARZ PRINT, d. o. o.

Vsebina

BESEDA PREDSEDNIKA RIBIŠKE ZVEZE

Uvodnik ob 140-letnici

Dr. Miroslav Žaberl

2

140 let ORGANIZIRANEGA RIBIŠTVA in 80 let GLASILA RIBIČ

Ribolov in ribištvo v 19. stoletju

Dr. Marjan Toš

4

OHRANIMO NARAVO

Jezero Arto – Blanca

Milan Štraus

7

RIBIŠTVO

Signalni rak – podcenjena grožnja domorodnemu življu

Jernej Košir, mag. biol. in ekol. z naravovar.

12

IZ TUJIH MEDIJEV

Dober glas seže v deveto vas

Borut Jerše

15

DRŽAVNA PRVENSTVA

Državni prvak v LRM Rok Šparovec

Drago Ornik

16



Po zmagi je Luka odnesel pokal na grob

Jože Šmejc

18

REPORTAŽA

Lov krapa na velikih razdaljah

Krištof Cuderman

19

ČUDOVITI RIBIŠKI DNEVI

Decembrski prispevek

Lenart Levičar Bahtijari

21

PREDSTAVITEV RIBIŠKIH DRUŽIN

Ribiška družina Maribor

Nuška Božičnik

24



ZASLUŽIJO SI NAŠO POZORNOST

Nuška Božičnik, kot tople sončni žarek

Jože Šmejc

26

RIBIČI PIŠEJO

Ribičija, prijatelji, poslanstvo

Branko Hriberšek

28

IZ RIBIŠKIH DRUŽIN

Kaj počnemo ribiči pozimi?

Franc Rebeušek

29

Zmagovalec natečaja Krka skozi moje oči je Tomaž Mikec

Jure Ušeničnik

31

MLADI RIBIČ

Ribolov v času korone

Blaž Dominik

33

V SPOMIN

Janko Šegovc

Rajko Kalan

Slavko Trivunović

Edo Vilfan

34

34

34

34

MUHARSKI KOTIČEK

Izdelava muharice – 1. del

Tomaž Modic

36

RIBIČI KUHAJO

Babuška v pomarančni omaki z mandlji, file soma ali ščuke s pirejem iz črnih oliv in petersiljevo solato

Borut Jerše

38

V posameznih prispevkih izražena stališča ne predstavljajo nujno tudi stališč uredništva.

Obvestilo dopisnikom Ribiča

Dopisnike prosimo, da svoje prispevke pošiljajo na e-naslov:

glasiloric.rzs@ribiska-zveza.si.

Prispevke za glasilo Ribič je treba poslati uredništvu trideset (30) dni pred izidom, nujna obvestila pa dvajset (20) dni pred izidom.

Poslanih prispevkov ne vračamo, razen na avtorjevo željo. Izvirnike hranimo 15 dni od objave v glasilu.

Po sklepu predsedstva RZS z dne 18. oktobra 2003 ne honoriramo:

- pism bralcev,
- kapitalnih ulovov,
- obvestil,
- poročil o delu strokovnih delovnih teles RZS.

Nenaročene prispevke bomo objavljali skladno z razpoložljivim prostorom in njihovo aktualnostjo. Da bi se izognili neobjavam, občasnim dopisnikom svetujemo predhodni posvet z odgovornim urednikom, da bi skladno s programsko zasnovo zagotovili tematsko uravnoteženost vsebine Ribiča.

Uredništvo

Ribolov in ribištvo v 19. stoletju

Po padcu fevdalizma sredi 19. stoletja so ukinili večino privilegijev, ne pa tudi pravice do ribolova. V avstrijskem državnem zakoniku iz leta 1852 so pristojne cesarske oblasti razglasile Odlok z dne 4. marca 1852, s katerim so podrejene oblasti in državljane znova opozorile, da ribiške pravice ostajajo v posesti tistih, ki so jih imeli že pred marčno revolucijo leta 1848.¹

Zanimanje za ribolov je bilo vedno veliko, o njem veliko vemo zlasti iz 19. stoletja, ko lahko že govorimo o začetkih organiziranega sladkovodnega ribištva na Slovenskem. Zanj ima največ zaslug prof. Ivan Franke, gimnazijski profesor v Kranju, mož, ki se je navdušeno loteval raziskovanja življenjskih navad in skrivnosti ribjega življa. 21. avgusta 1880 je bila ustanovljena podružnica avstrijskega ribiškega društva z načelnikom Rajmundom Kastelicem. Ker pa je to društvo spremenilo pravila, je ljubljanska podružnica dobila priložnost za ustanovitev samostojnega društva. Tako je bil 1. decembra 1880 sklican sestanek članov podružnice v Ljubljani, na katerem so sklenili, da ustanovijo samostojno Ribiško društvo za Kranjsko s sedežem v Ljubljani. Sprejeli so pravila, ki jih je deželna vlada potrdila 12. decembra 1880. Pravila so bila napisana v nemškem jeziku, v društvu pa so delovali Slovenci in Nemci. Ustanovna skupščina (občni zbor) je bila 17. januarja 1881. Torej je uradno to datum ustanovitve ribiške organizacije na Slovenskem. Še istega leta so se odločili, da se bodo včlanili v avstrijsko društvo. Kranjsko društvo je delovalo do leta 1891, ko je njegovo poslanstvo prevzel *Ribarski odsek* pri c.kr. Kmetijski družbi za Kranjsko.² Zadnji občni zbor je bil 20. marca 1891 in ob razpustu društva so ves denar namenili otroški bolnišnici v Ljubljani. Velja izpostaviti, da je v društvu postopoma prevladal slovenski vpliv, saj so slovenski ribiči želeli čim prej spremeniti razmere v ribištvi, ki je bilo še vedno ujeto v fevdalnih okvirih, bilo je v rokah zemljiških gospodov, Cerkve in tudi bogatih meščanov, ki so ribe samo lovili, kakor se jim je kdaj hotelo, za vlaganje ribjega mladeža niso skrbeli. Člani novega društva na Kranjskem so se tudi uprli pozivu Avstrijskega ribarskega društva na Dunaju, da naj bi bilo društvo v Ljubljani le njegov pokrajinski odsek, ne pa samostojno društvo. Prvi društveni predsednik je bil Rajmund Kastelic do leta 1882. Nato je društvo do leta 1884 vodil Karel Pavlin, med letoma 1884 in 1889 dr. Josef Kappler in med letoma 1889 in 1891 notar dr. Franc Vok. Med odborniki najdemo mnoge ugledne ljubljanske meščane in predstavnike visoke družbe na Kranjskem. Leta 1883 se je društvu pridružil že omenjeni prof. Ivan Franke, ob ustanovitvi leta 1881 pa je društvo štel 84 članov. Nesporna strokovna avtoriteta je postal prof. Franke, ki je leta 1886 izdal knjigo *Umetno ribarstvo*. To je bila prva samostojna strokovna ribiška publikacija na Slovenskem. Leta 1889 je izšla tudi knjižica istega avtorja z naslovom *Nekoliko besed o ribarstvu na Kranjskem, kaj ga ovira in kako bi se dalo povzdigniti*. Od 1.200 izvodov skupne naklade je bilo 800 izvodov knjižice v slovenskem jeziku in so bili namenjeni prebivalcem na Kranjskem.

Ne smemo pozabiti, da je bil to čas dinamičnega narodnega prebujanja in postopnega utrjevanja slovenske zavesti. V tistem obdobju politične in gospodarske razmere niso bile najbolj naklonjene Slovincem in njihovim zahtevam, da na področju ribištva in lovstva uveljavijo nacionalni vpliv in nacionalne interese. V Ribarskem društvu so si prizadevali pritegniti v ribiške vrste



Dovolilnica RD Idrija v LRS (arhiv RD Idrija)

tudi lastnike in najemnike ribiških pravic, še zlasti pa slovenske intelektualce, obrtnike, gostilničarje in celo nekatere deželne vladne uradnike. Prvo *Ribarsko društvo na Kranjskem v Ljubljani* si je postavilo za svojo glavno nalogo posodobiti sladkovodno ribištvo in si pridobiti vse možnosti za nemoteno gospodarjenje z ribolovnimi vodami.³ Članstvo v društvu se je počasi večalo, članarina je znašala dva goldinarja na leto, kar za takratni čas ni bilo ravno malo. Tedanji ribiči so se že lotevali valjenja tujih iker in umetne vzreje, predvsem potočne postrvi, pozneje še zlatovčice in soške postrvi. Za vališča so izbirali priročne mline ali potočke v bližini voda, v katere so spuščali zvaljeni zarod. Pri tem je veliko vlogo odigral že omenjeni Ivan Franke.⁴ Leta 1888 je cesar Franc Jožef podpisal *Ribarski zakon za Vojvodino Kranjsko*, ki je bil v dobri meri delo Ivana Franketa. To je bil po mnenju mnogih poznavalcev za takratno obdobje najbolj napreden in popoln ribiški zakon v Evropi. Objavljen je bil v slovenščini in nemščini na 68 enakovrednih straneh, na katerih je bilo nanizanih 88 paragrafov z zelo natančno in sistematično zajeto vso znano ribiško problematiko: od splošnih do kazenskih določb. Izvršilni predpisi v povezavi z novim zakonom so začeli veljati 9. junija 1890. leta in tako je zakon iz leta 1888 praktično začel veljati in se izvajati v praksi. To sta bila obenem prvi začetek in prelomnica v organiziranem sladkovodnem ribištvi na Slovenskem. Glede na ribarski zakon so morale dežele tekoče vode razdeliti na ribarske revirje (okraje). Zakon je opredeljeval revir kot neprekinjeno vodno progno s primernimi življenjskimi razmerami in dovolj veliko za normalen razvoj rib. Vsak revir je moral urediti drstišča in primerna skrivališča za ribe. Prav tako je moral biti dovolj velik, da je bilo z njim mogoče preudarno gospodariti. Meje revirja so bile naravne zapreke (jezovi in slapovi), kjer to ni bilo mogoče, pa mostovi, izlivi pritokov ter druga trajna in stalno vidna znamenja. K revirju so sodili pritoki, mrtvice in stranski rokavi vzdolž vodne proge.⁵ Ribarski odsek je prenehal

¹ Ibid., 14. O zgodovini ribištva glej tudi <http://ribiska-zveza.si/o-nas/zgodovina>

² Kranjska kmetijska družba je bila ustanovljena leta 1767, njen namen pa je bil med prebivalstvo širiti fiziokratske nauke in nov način obdelovanja zemlje. Kmetijska družba je izdajala tudi Kmetijske in rokodelske novice, ki so začele izhajati leta 1843 v Ljubljani. Njihov vodilni avtor in urednik je bil Janez Bleiweis.

³ Ibid., 17.

⁴ Ivan Franke, 1841–1927, ribiški pisatelj, ribogojec, ribiški organizator in strokovnjak svetovnih razsežnosti. Rodil se je v Dobju pri Poljanah nad Škofjo Loko, umrl pa v Ljubljani. Leta 1882 je postal državni izvedenec za ribištvo.

⁵ Romana Erhatic Širnik, *Ribarski/ribiški revirji/okrajci od ustanovitve do danes*, v: *Ribič* 1–2, 2007, 10–11.

delovati leta 1898, ko je bil ustanovljen Okrajni ribarski odbor, ki je prevzel tudi ribogojnico Studenec. Okrajni ribarski odbor za Kranjsko je imel sedež na Miklošičevi ulici, člane so volili imetniki ribiške pravice (lastniki in zakupniki). Odbor je vodil notar dr. Franc Vok, njegov namestnik je bil Alfonz Wurrbach, tajnik prof. Ivan Franke in blagajnik dr. Karel Ahačič. Mandat funkcionarjev je trajal deset let. Leta 1906 so bili vsi omenjeni funkcionarji izvoljeni še enkrat, leta 1916 pa zaradi prve svetovne vojne volitev ni bilo.



Drava pri Borlu 1905

Ribolov in ribištvo od prve jugoslovanske države do samostojne Slovenije

Živahno ribiško dejavnost je ustavila prva svetovna vojna. V letih 1914–1918 je ribiška dejavnost životarila, večina ribičev je bila mobilizirana v vojsko, zaradi težav s prehrano pa so ribe postajale pomemben vir prehrane civilnemu prebivalstvu, ki se je ubadalo s številnimi težavami, tudi s pomanjkanjem moške delovne sile. Ribe so s pridom lovili tudi vojaki, če so le našli priložnost in naleteli na bogate vode. Mnoge so povsem izpraznili in osiromašili za dalj časa. Lovili so za popestritev enolične vojaške prehrane. Vojna vihra je uničila veliko rib in rakov, vodotoki so bili marsikje del bojišča, na primer znano bojišče na znameniti soški fronti. Hrane je bilo vedno manj, zato je celo vojaška uprava organizirala lov rib in rakov za prehrano vojaštva. Vodni živelj, ribe in rake, so na veliko pobijali in lovili z razstrelivom. Na drugih območjih pa je cvetel krivolov, saj je bilo treba preživeti in ribe so bile še najbolj priročne. Po koncu prve svetovne vojne in ustanovitvi nove jugoslovanske države, Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, 1. decembra 1918, so takrat dokaj maloštevilni slovenski sladkovodni ribiči poskušali izboljšati ribji stalež v slovenskih vodah. Prve povojne volitve Okrajnega ribarskega odbora je deželna vlada v Ljubljani razpisala šele za leto 1921. S sklepom deželne vlade je 18. junija 1921 naloge in pristojnosti okrajnega ribarskega odbora prevzelo *Slovensko ribarsko društvo*. Izvoljen je bil nov odbor, ki mu je predsedoval primarij dr. Ivan Robida, podpredsednik pa je bil Anton Mladič, ki je bil pozneje tudi eden od vodilnih lovskih funkcionarjev v Zvezi lovskih društev Dravske banovine. Prvi tajnik je bil tržni nadzornik Slavko Plemelj. Njegovo delovanje je bilo za marsikoga zelo sporno, saj si je samovoljno pridrževal pravico samostojno odločati in podajati mnenja glede odvzema ali podelitve ribiških okrajev v zakup brez soglasja ali pritrditve vodstva društva. Zaradi njegovega spornega delovanja je dr. Robida leta 1927 odstopil kot društveni predsednik, nasledil ga je dr. Avgust Munda. Leta 1930 so za predsednika izvolili Rasta Pustoslemška in tega leta se je slovensko ribarsko društvo preimenovalo v *Ribarsko društvo Ljubljana*. Vsi člani društva

so prejeli glasilo Lovec, ki ga je izdajalo Slovensko lovsko društvo in v njem objavljalo tudi članke o ribiški tematiki. V Zagrebu je bila 22. avgusta 1926 ustanovljena *Zveza ribarskih organizacij Kraljevine SHS*.⁶ Po ustanovitvi Dravske banovine je bila 19. aprila 1933 v celjskem hotelu Hubertus ustanovljena Zveza ribarskih društev Dravske banovine. Prvi predsednik je bil Rasto Pustoslemšek, nato pa je zvezi med letoma 1935 in 1940 predsedoval Alojz Šulgač, ki je leta 1940 predsedniško funkcijo predal Ivanu Bogataju, ki je bil aktiven tudi v lovski organizaciji. Prvi društveni tajnik je bil Vladimir Kapus, ki ga je zamenjal Mirko (Bogomir) Malenšek. Zadnji društveni občni zbor je bil 9. maja 1943 v Ljubljani.⁷ Zveza ribarskih društev Dravske banovine je izdajala Ribiško-lovski vestnik. Njegovo naslovnico je oblikoval prof. Viktor Cotič, na začetku pa ga je urejal dr. Janko Lokar. Publikacija je izhajala med letoma 1934 in 1941. Lokarja je na uredniškem mestu zamenjal dr. Stanislav (Stanko) Bevk.⁸

Po letu 1918 so nove jugoslovanske oblasti sicer izdale več odredb o urejanju ribolova, vendar so v bistvu potrjevale stare pokrajinske uredbe glede ribolovnih pravic. Pravzaprav so na slovenskem ozemlju ostali v veljavi avstro-ogrske ribiške predpisi in različne uredbe.⁹ Leta 1925 so oblasti v Beogradu začele snovati enoten državni zakon o sladkovodnem ribištvi, ki pa so ga slovenski ribiči gladko zavrnili. V Beograd so poslali svoj zakonski predlog, ki sta ga pripravila dr. Avgust Munda in dr. Henrik Steska. Leta 1928 je bila izdana uredba o ribarstvu, ki pa je ni bilo mogoče izvajati, saj oblasti niso izdale izvršilnih predpisov. Težave so bile povsem enake v Ljubljanski in Mariborski oblasti in kaotične razmere v sladkovodnem ribištvi so oblasti poskušale rešiti z vnovično razglasitvijo veljavnosti Kranjskega zakona za celotno Dravsko banovino leta 1934.¹⁰ Šele zakon o sladkovodnem ribolovu iz leta 1937 je odpravil vse ribolovne pravice, ki so izvirale še iz fevdalne dobe. Odprte vode so po tem zakonu razdelili na ribolovne odseke in okraje (za male, neplovne vode), ki jih je bilo mogoče vzeti v zakup za deset let. Ribolov v zaprtih vodah je ostal v rokah njihovih lastnikov. Zaradi nekaterih organizacijskih težav in pravne praznine, ki jo je povzročala nekdanja razdelitev slovenskega ozemlja, je bilo veliko neurejenih razmer zlasti na Štajerskem in v Prekmurju. V tamkajšnjem delu Slovenije je bila velika zmeda glede veljavnosti in zakonitosti ribiških predpisov. Leta 1937 je začel v vseh slovenskih pokrajinah oziroma v celotni Dravski banovini veljati enoten Zakon o sladkovodnem ribištvi, ki je veljal za vso takratno Kraljevino Jugoslavijo. Dejavnost je znova prekinila druga svetovna vojna. Med njo so vode znova utrpeli škodo, saj je bil ribji živelj prizadet v vseh pogledih. Marsikje so ribe postale pomembnejši vir prehrane. Kljub razkosanju in okupaciji Slovenije¹¹ so okupacijske oblasti izdale tudi ne-

⁶ Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev se je leta 1929 preimenovala v Kraljevino Jugoslavijo.

⁷ Po nekaterih časopisnih poročilih bi lahko sklepali, da je zveza delovala vse do leta 1944. Zadnja uredba o ukrepih za zaščito ribolova je bila izdana spomladi 1944. leta v Ljubljani. Izdal jo je Leon Rupnik (1880–1946), slovenski general in politik, vodja pokrajinske uprave v Ljubljani po italijanski kapitulaciji septembra 1943 in nekaj časa poveljnik slovenskega domobranstva. Na *Rupnikovem procesu* v Ljubljani je bil leta 1946 obsojen na smrt z ustrejitvijo. Sodba je bila izvršena.

⁸ Oba veljata za izjemna strokovnjaka in izredno cenjena urednika glasila Lovec, v katerem sta se uveljavila tudi kot plodovita pisca. Dr. Lokar je leta 1937 napisal Lovsko-ribski slovar, ki je temeljno tovrstno delo za slovenski prostor vse do danes.

⁹ Gre za jugoslovanski del Slovenije brez precejšnjega ozemlja na zahodni meji, ki je po rapalski pogodbi in versajski mirovni pogodbi pripadalo Kraljevini Italiji.

¹⁰ Dravska banovina je bila od leta 1929 do 1941 upravna enota na delu ozemlja današnje Slovenije. Kot ena izmed devetih banovin, upravnih enot Kraljevine Jugoslavije, je bila ustanovljena 3. oktobra 1929 po uvedbi šestojanuarske diktature jugoslovanskega kralja Aleksandra.

¹¹ Jugoslovansko Slovenijo so si aprila 1941 razdelili Italijani, Nemci in Madžari. Najtrša je bila nemška okupacija na Štajerskem, Koroškem in Go-



Predpisi o ribolovu, www.finance.si



V Melincih

kaj uredb za področje ribištva. Posebej velja omeniti nemško odredbo o ribarstvu, ki je veljala na Štajerskem, Koroškem in Gorenjskem.¹² Med NOB je na osvobojenih ozemljih ribolov služil za potrebe borcev in ranjencev, kolikor ga je bilo mogoče izvajati.

Že maja 1946 je začel veljati nov predpis, Zakon o začasni ureditvi ribarstva v Sloveniji, ki ga je izdal prezidij Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta 11. maja 1946. Začelo se je dinamično obdobje razvoja slovenskega sladkovodnega ribištva, ki je bilo v marsičem odvisno od družbenopolitičnih razmer takratnega obdobja. Istega leta so bile ustanovljene *Ribarske zadruge*, po vzoru takratnega povojnega združništva nasploh. Oblasti so ustanovile devet zadrug, prva je bila ustanovljena 27. januarja 1946 v Ljubljani. Po razdelitvi ribolovnih vod so zadruge dobile v zakup vode na svojih območjih. Leta 1948 je bil ustanovljen *Sosvet ribarskih zadrug Ljudske republike Slovenije*, ki je deloval samo do leta 1951, ko je bil razpuščen. Ribarske zadruge so delovale do leta 1953, ko so jih ukinili in ustanovili *Ribarska društva*. Decembra istega leta je bila ustanovljena še Zveza ribarskih društev Ljudske republike Slovenije, v katero je bilo vključenih 14 društev. Leta 1953 je izraz »ribarstvo« zamenjal slovenski izraz »ribištvo«. Prvi predsednik nove zveze je bil dr. Franc Hočevar, podpredsednika pa Anton Zorko iz Celja in Miran Svetina iz Ljubljane. Pomembna prelomnica v organizaciji sladkovodnega ribištva je zakon iz leta 1954, ki je dokončno in »de jure« odpravil zakupni sistem in je upravljanje z ribjim življem zaupal civilni družbi – sladkovodnim ribičem Slovenije.

Že v tistem času so ribiči odgovorno opozarjali na posledice onesnaženja voda in na druge ekološke težave, ki so prišle docela na površje šele čez desetletja. Sladkovodni ribiči so bili organizirani v skladu z zakonom o društvih. Krovna organizacija je bila *Ribiška zveza Slovenije*. Leta 1958 so se ribiške družine organizacijsko združile v rajonske – območne *Zveze ribiških druščin* in te v Ribiško zvezo Slovenije. V tistem času so tudi dozoreli strokovni predlogi za ustanovitev Zavoda za ribištvo, ki je bil ustanovljen leta 1960. Leta 1965 so se ribiške družine po uveljavitvi novega Zakona o društvih organizacijsko preoblikovale, začel se je proces popolne prevlade samoupravljanja tudi v ribištvu. Leta 1975 se je v vseh RD začel uveljavljati delegatski samoupravi sistem odločanja z vsem birokratskim balastom in administrativnimi nesmisli vred. Nekdanje ribiške zveze republik in pokrajin so bile vključene v *Sportsko ribolovni savez Jugoslavije*. Za slovensko sladkovodno ribištvo je bil

zelo pomemben novi Zakon o sladkovodnem ribištvu, ki ga je sprejela skupščina Socialistične republike Slovenije oktobra 1976. Po tem zakonu so RD postale samouprave enote, ki so upravljale z ribiškimi okoliši na podlagi sklenjenih sporazumov. V ribiški organizaciji je trdno veljal delegatski sistem. Ribiči so kljub sicer zmerni politizaciji organizacije vendarle postali v prvi vrsti gojitelji rib in varuhi divjadi. V ospredje so prihajala ekološka načela varovanja voda in ribjega življa v njih kot celovite naloge za varstvo naravnega okolja. Veliko nalog je bilo tudi v povezavi z družbeno samozaščito in drugimi nalogami, ki so veljale za vsa društva v takratni samoupravni socialistični ureditvi s popolno družbeno lastnino. Članstvo v ribiških druščinah se je večalo, omejitev za sprejem praktično ni bilo. Ribiške organizacije so bile tesno vključene tudi v delovanje nekdanje Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije.¹³ V samostojni Sloveniji je ribiška organizacija po letu 1991 naglo sledila vsem spremembam in nadaljevala s sodobnimi ekološkimi pogledi na upravljanje z vodami in ribjim življem. Leta 2003 je Ribiška zveza Slovenije sprejela nov statut, po katerem je vsa njena dejavnost usmerjena v varovanje narave, posebno vodnega življa, v športni in turistični ribolov, v organiziranje in izvajanje raziskovanja, izobraževanja in založništva. Leta 2006 je bil končno sprejet tudi novi Zakon o sladkovodnem ribištvu, ki je natančno opredelil naloge ribičev in ribiških organizacij kot odgovornih skrbnikov slovenskih voda s posebno nalogo ohranitve ribjega bogastva tudi za naslednje rodove.

Sodobna ribiška organizacija je z večtisočglavo množico slovenskih sladkovodnih ribičev pomembna nevladna organizacija civilne družbe in nepogrešljiv člen v verigi okoljevarstvenih organizacij v slovenski državi. S specifičnimi nalogami in poslanstvom, ki sloni na zgodovinskem izročilu in bogati tradiciji mnogih generacij ribičev. Dolga in bogata zgodovina je le eden od temeljnih kamnov trdo sezidane odprte hiše varuhov voda in ribjega življa v njih. In kdor ne spoštuje zgodovine, ni vreden prihodnosti. Za slovenske sladkovodne ribiče to nikoli ni veljalo. A zgodovina je eno, prihodnost pa nekaj povsem drugega. Ob vsem spoštovanju zgodovine in tradicije so misli uprte v prihodnost, ki bo terjala še več dela in prizadevanj za ohranitev narave, voda in ribjega bogastva z vsem, kar tvori človekovo življenjsko okolje.

Dr. Marjan Toš

renjskem, kjer je veljal do podrobnosti izdelan nemški raznarodovalni sistem z mnogimi represivnimi ukrepi zoper narodno zavedno večinsko prebivalstvo (izgoni, deportacije, streljanje talcev, germanizacija javnega življenja, šol in vrtcev, nemška prisilna vojaška mobilizacija).

¹² Verordnungs- und Amtsblatt, No. 14-50/ 1941, arhiv Muzeja narodne osvoboditve Maribor (AMNOM).

¹³ SZDL – Socialistična zveza delovnega ljudstva Slovenije je bila prostovoljna demokratična fronta vseh delovnih ljudi in občanov kot posameznikov in njihovih družbenopolitičnih in drugih interesnih oblik združevanja z namenom graditve socialistične samoupravne družbe. Ustanovljena je bila avgusta 1945 v Beogradu. V Sloveniji je SZDL prenehala delovati leta 1990, ko se je preobrazila v Socialistično stranko Slovenije. Ta stranka je prva oblikovala pobudo za plebiscit o neodvisnosti in samostojnosti Slovenije, ki jo je nato prevzela koalicija DEMOS. Plebiscit je bil uspešno izveden 23. decembra 1990. leta.

JEZERO ARTO – BLANCA

Jezero Arto-Blanca predstavlja tretjo rečno pretočno akumulacijo v nizu 6 načrtovanih in 5 zgrajenih hidroelektrarn na spodnji Savi. Dne 28. 10. 2005 je datum uradnega pričetka gradnje vodne in energetske infrastrukture, 15. januarja 2010 pa so zaključili dela ter pričeli s poskusnim obratovanjem hidroelektrarne. Je pa gradnjo tega energetskega objekta trajno zaznamoval še en datum. Dne 3. julij 2008 je pri prazničnem spustu s plovili takrat še ne povsem ukročena Sava vzela 13 človeških življenj, med njimi tudi življenje predsednika ribiške družine.

Poseg v akvatorij Save je bil obsežen. Brzice, blage meandre z zatoni, prodišča s pionirsko vegetacijo, visoko drevesno zarast brežin, mokrišča, ... je zamenjalo okoli 21.000 m nove kamnito-betonske brežine, 4.100 m reguliranih in kanaliziranih korit pritokov, 17 prodnih zadrževalnikov, energetski pregradni objekt z infrastrukturo, ... ter s tem trajno spremenilo podobo rečne krajine in življenjske pogoje rastlin ter živali tega prostora. Je pa za ceno izgube naravnih vrednot lokalno prebivalstvo pridobilo vrsto ugodnosti (večja prepoznavnost prostora, nova delovna mesta, izkoriščanje tehnološke in namakalne vode, izboljšana poplavna varnost, čiščenje odpadnih voda, izgradnja nove cestne, rekreacijske in športne infrastrukture, 60% letne koncesijske dajatve, ...). Kritično presojanje in vrednotenje vseh teh izgub ter dobrobiti pa v današnjem času ni več produktivno, še manj pa v nekaterih razpravljajočih in odločujočih krogih sprejemljivo.

Geografski, hidrološki, tehnični in energetski podatki

Arto-Blanca je energetska akumulacija z naslednjimi geografskimi, hidrološkim, tehničnimi in energetskimi podatki:

- makro lokacija akumulacije: Občina Sevnica;
- mikro lokacija akumulacije: Boštanj, Sevnica, Radna, Log, Gornje Brezovo, Dolnje Brezovo, Blanca, Arto;
- ribiški okoliš: Mirenski;
- porečje: Donavsko – Sava s pritoki;
- površina porečja Save: 11.735 km²;
- dolžina vodotokov porečja Save: 1.491 km;
- dolžina Save: 219 km;
- večji pritoki akumulacijskega prostora: Sevnica, Mirna, Konjščanski potok, Drožanjski potok, Florjanski potok, Loški potok, Mikva, Vranjski potok, Kamenca, Impoljski potok;
- dolžina zaježitve v sredinski osi (od HE Boštanj do HE Arto-Blanca): 9.050 m;
- povprečna širina zaježitve: 148 m;
- površina zaježitve: 1.330.000 m²;
- prostornina zaježitve: 9.950.000 m³;
- koristna prostornina zaježitve: 1.300.000 m³;
- kota zaježitve elektrarne: 174,20 m.n.m.;
- srednji letni pretok: 215,40 m³/s;
- tip elektrarne: pretočna;
- število agregatov: 3;
- tip turbin: dvojna regulirana vertikalna s Kaplanovim gonilnikom;
- nazivna moč elektrarne: 39,12 MW;
- nazivni pretok elektrarne: 500 m³/s;
- nazivni padec: 9,29 m;
- največja obratovalna denivelacija: 1 m;



Akumulacijsko jezero Arto-Blanca iz zraka (Atlas okolja).



Akumulacijsko jezero Arto-Blanca v prostoru Posavja (Geopedia).

- srednja letna proizvodnja: 148 GWh;
- število prelivnih polj: 5;
- zgrajena ribja steza med spodnjo in zgornjo vodo reke Save.

Namembnost in upravljanje akumulacije

Prednostno energetsko rabo vode reke Save in akumulacije Arto-Blanca določa Uredba o koncesiji za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save (Uradni list RS, številka 21/94, 61/00) in Zakon o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save s številnimi spremembami ter dopolnitvami (Uradni list RS, številka 20/04, 91/07 87/11, 25/14, ...). Se pa s citiranimi aktoma dopušča in predpisuje tudi druge namembnosti, katere bi po lastni presoji razvrstil takole:

- protipoplavna zaščita poselitvenega prostora, infrastrukture in kmetijskih zemljišč med Boštanjem, Blanco ter Krškim;
- ohranjanje in bogatenje pestrosti ter številčnosti prvotne in nove poselitve prostora z domorodnimi rastlinami ter prostoživečimi živalmi (ribe in njihova drstišča ter selitvene poti, vodne ptice in njihova gnezdišča, ...);
- podpora razvoju gostinstva in turizma Občine Sevnica s poudarkom na razvoju ribolovnega ter rekreativnega turizma;



Ko je od Sevnice proti Blanci vijugala še Sava.



Pred pričetkom gradbenih del je bil tu blag meander Save z bujno poraščenim otokom.



Januarja 2006 so se pričela dela v gradbeni jami načrtovane HE.



Maja 2006 so bila dela na gradnji HE že v polnem teku.

- rekreacijski poligon občanov in razvoj vodnih športov;
- raba vode za namakanje kmetijskih površin, še predvsem v času poglobljanja posledic podnebnih sprememb (*lokacijsko že opredeljenih 7 odzemnih – črpalnih mest*).

Bo pa potrebno vsako namembnost akumulacije časovno in prostorsko natančno opredeliti, da ne bo prihajalo do okoljskih škod ter motenja že podeljenih vodnih pravic energetikom in ribičem (*vožnja s plovili po dristiščih in ribolovnih območjih, ...*) ter ob tem omogočiti uveljavitev in razvoj dopustnih dejavnosti tudi še prihajajočim deležnikom.

Hidroelektrarna Arto-Blanca je sestavni del energetskega poslovnega sistema Hidroelektrarne na Spodnji Savi iz Brežic. Način in pogoje rabe vode reke Save ter višino koncesijske dajatve pa določa koncesijska pogodba z veljavnostjo 50 let.

Kakovost vode akumulacijskega prostora

Na 7. posvetovanju SLOCOLD leta 2005 je skupina avtorjev (*Andrej Sedej, mag. Nataša Atanasova, mag. Zoran Stojič, dr. Boris Kampar*) s študijo »Napoved kvaliteten sprememb v akumulacijah hidroelektrarn na spodnji Savi« napovedala poslabšanje kakovosti vode za en razred – od mezotrofnega do eutrofnega stanja. Napovedi si ne upam komentirati, so pa o trenutni kakovosti Save znotraj akumulacijskega prostora HE Arto-Blanca dovolj zgovorni rezultati meritev, ki jih izpostavljam v nadaljevanju teksta.

Poslovni sistem Hidroelektrarne na spodnji Savi od leta 2012

izvaja, na osnovi določb okoljevarstvenih soglasij, spremljanje stanja površinskih voda (*biokemijska potreba po kisiku v petih dneh, saprobnost, vsebnost kisika, ...*) v vsakem akumulacijskem bazenu posebej. Vzorčenje, meritve in laboratorijske analize izvaja zunanja akreditirana institucija (*Erico Velenje*), ki ji verodostojnosti ne gre oporekati. Parametri in posamezni rezultati meritev na spletu sicer niso dostopni, je pa iz javno objavljenih poročil za obdobje 2012 – 2018 razvidno dobro biološko stanje vode. Se pravi, da voda v akumulacijskih bazenih organsko ni obremenjena in v njih prevladujejo dobre kisikove razmere. Z nekoliko slabšim rezultatom meritev BPK5 v letu 2013 in 2017 izstopa le akumulacija HE Arto-Blanca.

Ministrstvo za okolje in prostor izvaja, na osnovi določb Uredbe o stanju površinskih voda (*Uradni list RS, številka 14/09, 98/10, 96/13, 24/16*), Pravilnika o monitoringu stanja površinskih voda (*Uradni list RS, številka 10/09, 81/11, 73/16*) ter Pravilnika o določitvi in razvrstitvi vodnih teles površinskih voda (*Uradni list RS, številka 63/05, 26/06, 32/11*), imisijski monitoring stanja reke Save od leta 2009 dalje. Rezultati meritev na sektorju Save med Boštanjem in Krškim v obdobju 2009 – 2015 izkazujejo naslednje stanje:

- fitobentos in makrofiti: saprobnost zmerno, trofičnost zmerno;
- bentoški (talni) nevretenčarji: saprobnost zmerno, hidro-morfološka spremenjenost dobro;
- splošni fizikalno-kemijski elementi: BPK5 dobro, nitrati zelo dobro, celotni fosfor dobro, posebna onesnaževala dobro;



Intervencijski odlov gradbene jame dne 18. 06. 2006 je bil dobrodošel vpogled v stanje prisotnih rib tega dela Save.



Preselitev nazaj v Savo je doletela tudi to 126 cm dolgo ščuko.



V spodnji vodi HE Boštanj se začne akumulacijski prostor HE Arto-Blanca.



Akumulacija HE Arto-Blanca v svojem najširšem delu.

- zmerno ekološko stanje.

Za leto 2016, 2018 in 2019 pa na merilnem mestu HE Arto-Blanca rezultati izkazuje dobro kemijsko in zelo dobro ekološko stanje.

Imamo vrsto zgodovinskih in aktualnih meritev kakovostnih parametrov vode Save za primerjavo ter preučevanje sprememb v prostoru in pravočasno ukrepanje v primeru izkazanih potreb. Bi pa bili verjetno ribiči bolj naklonjeni zajemanju nekaterih specifičnih podatkov, ki so v času velikih hidroloških, hidromorfoloških, kemijskih, ... sprememb relevantni za ribe in ribištvo. Žal se državni monitoring kakovosti površinskih voda za življenje sladkovodnih rib na spodnji Savi še ne izvaja.

Transport plavin

Sava z večjim delom pritokov je alpska reka z veliko transportno sposobnostjo. S padcem nosilne sposobnosti se grobi delci plavja usedajo predvsem na vtoku, finejši lebdeči neraztopljeni delci, vključno z onesnaževali industrijskega, kmetijskega in komunalnega izvora, pa se počasi naplavlajo znotraj celotnega akumulacijskega prostora, še največ pred pregradnimi objekti. Skozi daljše časovno obdobje obseg naplavin ogrozi poplavno varnost in bistveno zmanjša koristno energetska prostornina. V vzdolžni osi Save se tako vsaka energetska akumulacija počasi polni. Za delno upočasnitev tega procesa hidroenergetska stroka na vseh hudourniških - prodonosnih pritokih akumulacije gradi pregrade za prestrežanje in usedanje plavja. HE Arto-Blanca v tem pogledu ni izjema. Na njenih pritokih (*Konjščanski potok, Loški*

potok, Mivka, Globoški potok, Kamenca, Impoljski potok, Florjanski potok, Vranjski potok, Drožanjski potok, ...) je zgrajenih kar 17 takšnih objektov. Če bodo redno vzdrževani (*čiščeni*), bo učinek zmanjševanja transporta plavin velik. Velik pa bo tudi njihov vpliv na domorodno živalstvo tega prostora (*ribe, rake, ...*) s trajno prekinitvijo njihovih tradicionalnih selitvenih poti.

Ribe in ribištvo

Na srednji in spodnji Savi je izvršenih niz bioloških raziskav (*vodni nevretenčarji, ribe, dvoživke, kačji pastirji, ...*). Izpostavil bom izključno ihtiološke, katerih rezultati so uporabni za preučevanje zgodovinskega, aktualnega in bodočega stanja reke na območju akumulacije HE Arto-Blanca:

- Ihtiološke raziskave reke Mirne (1969/70, *Zavod za ribištvo Ljubljana*);
- Selitvene poti podusti (*Chondrostoma nasus*) v reki Savi in Savinji v Sloveniji (1984, *Zavod za ribištvo Ljubljana*);
- Ihtiološke raziskave reke Mirne (1985, *Zavod za ribištvo Ljubljana*);
- Ihtiološke raziskave reke Save od izliva Savinje do Jesenic na Dolenjskem (1985 - 1987, *Zavod za ribištvo Ljubljana*);
- Ocena stanja ribjih populacij, večjih vodnih nevretenčarjev in perifitona na vplivnem območju gradbene jame za HE Boštanj (2003, *Zavod za ribištvo Slovenije*);
- Ihtiološke raziskave Save od HE Vrhovo do JE Krško (2004, *EBRA Ljubljana, Zavod za ribištvo Slovenije*);
- Ihtiološki pregled na HE Boštanj in HE Blanca – Monitoring ribje steze HE Blanca (2009, *Zavod za ribištvo Slovenije*);



Umetni zatok z vhodom na zgrajeno ribjo stezo.



Sonaravno grajena ribiška steza daje upanje, da bo tudi funkcionalna.

• Ihtiološke raziskave Save in pritokov od Litije do sotočja Save in Savinje (2011, *Zavod za ribištvo Slovenije*).

Za verodostojnejšo sliko prvotne raznovrstnosti in populacij rib na tej mikrolokaciji Save pa dodajam še podatke intervencijskega odlova gradbene jame hidroelektrarne dne 18. 06. 2006. Izlovljenih je bilo nekaj čez 6.100 kosov rib. Od uradno že evidentiranih vrst v tem odlovu nismo zaznali prisotnost belega amurja, rdečeperke, jeza, linja, androge, krapa, šarenke, sulca in lipana. Prevladovala je pisanka, klen, navadni globoček, podust, mrena in zelenika, dokaj visok procent (*po teži*) pa je predstavljala tudi ščuka. Izlovljenih je bilo 13 kosov vseh starostnih kategorij, najmanjša je merila 12, največja pa 126 cm. Prav tako smo izlovili 1 kos navadnega okuna (*Gymnocephalus cernua*), kar pa je po mojem prepričanju premalo za verodostojno potrditve njegove prisotnosti v tem delu Save.

V raziskavah (1987 – 2004) in intervencijskem odlovu gradbene jame (2006) zabeležena prisotnost piškurjev ter rib:

- piškurji (*Petromyzontidae*): donavski piškur (*Eudontomyzon vladykovi*);
- krapovci (*Cyprinidae*): rdečeoka (*Rutilus rutilus*), platnica (*Rutilus pigus*), klen (*Squalius cephalus*), jez (*Leuciscus idus*), blistavec (*Telestes souffia*), pisanec (*Phoxinus phoxinus*), beli amur (*Ctenopharyngodon idella*), rdečeperka (*Scardinius erythrophthalmus*), bolen (*Aspius aspius*), linj (*Tinca tinca*), podust (*Chondrostoma nasus*), navadni globoček (*Gobio obtusirostris*), peščeni globoček (*Romanogobio kesslerii*), zvezdogled (*Romanogobio uranoscopus*), psevdorazbora (*Pseudorasbora parva*), mrena (*Barbus barbus*), pohra (*Barbus balcanicus*), pezdirek (*Rhodeus amarus*), ogrica (*Vimba vimba*), ploščič (*Abramis brama*), androga (*Blicca bjoerkna*), pisanka (*Alburnoides bipunctatus*), zelenika (*Alburnus alburnus*), navadni koreselj (*Carassius carassius*), srebrni koreselj - babuška (*Carassius gibelio*), krap (*Cyprinus carpio*) – gojena oblika luskinar, velusluskinar in usnjar;
- činklje (*Cobitidae*): navadna nežica (*Cobitis elongatoides*), velika nežica (*Cobitis elongata*), zlata nežica (*Sabanejewia balcanica*);
- rečne babice (*Nemacheilidae*): rečna babica (*Barbatula barbatula*);
- pravi somi (*Siluridae*): som (*Silurus glanis*);
- ščuke (*Esocidae*): ščuka (*Esox lucius*);
- postrvi – lososi (*Salmonidae*): potočna postrv (*Salmo trutta m. fario*), šarenka – ameriška postrv (*Oncorhynchus mykiss*), sulec (*Hucho hucho*);
- lipani (*Thymallidae*): lipan (*Thymallus thymallus*) – prisotnost evidentirana v izlivnih delih nekaterih pritokov;
- trske (*Gadidae*): menek (*Lota lota*);
- pravi ostriži (*Percidae*): navadni ostriž (*Perca fluviatilis*),

smuč (*Stizostedion lucioperca*), smrkež (*Gymnocephalus schraetser*), upiravec (*Zingel streber*);

- sončni ostriži (*Centrarchidae*): sončni ostriž (*Lepomis gibbosus*).

Podatki raziskav izkazujejo veliko pestrost prvotnega spodnjega toka reke Save. Prisotnih je bilo 42 vrst rib, visoka pa je bila tudi njihova naseljenost. V Ihtiološki raziskavi Save od HE Vrbove do JE Krško iz leta 2003 mag. Suzana Šumer in dr. Metka Povž za območje današnje akumulacije HE Arto-Blanca navajata povprečno naseljenost v biomasi 691,50 kg/ha (*sektor I: 710 kg/ha in sektor II: 673 kg/ha, sektor III: 428 kg/ha*). Žal je v raziskavah potrjena tudi prisotnost tujerodnih vrst rib (*beli amur, psevdorazbora, srebrni koreselj, sončni ostriž, ...*). Za zmanjševanje števila teh bodo lahko poskrbeli športni ribiči z njihovim postopnim humanim odlovom in bodočim selektivnim vlaganjem izključno domorodnih vrst. Še predvsem, ker je z večkratno pregraditvijo Save prišlo do hitrega in obsežnega spreminjanja biotičnih ter abiotičnih dejavnikov, ki bodo vplivali na spremembo biocenoze in s tem ihtiofavne znotraj celotnega akumulacijskega bazena HE. Pričakovati je, da bodo od reofilnih in oligoreofilnih vrst rib ostale le tiste z večjo hidrološko ter hidromorfološko toleranco, druge pa bodo z vlaganjem in prisilno migracijo zamenjale pretežno limnofilne vrste. Bi pa v tem delu izpostavil sonaravno zgrajeno ribjo stezo preko energetskega objekta in hidrotehnično ureditev izlivnega dela reke Mirne, ki dajeta upanje za nadaljnje migracijske procese najobčutljivejših vrst rib.

Zapisov o prisotnosti rakov in školjk nisem nikjer zasledil. Ali gre za njihovo popolno odsotnost v tem delu reke Save ali zgolj za prepust izvedenih bioloških raziskav pa bo morala stroka še odgovoriti.

Akumulacija Arto-Blanca je po Uredbi o določitvi meja ribiških območij in ribiških okolišev v RS (*Uradni list RS, številka 52/07*) v Spodnjesavskem ribiškem območju – Mirenem ribiškem okolišu (*Sava od izliva Črnega potoka – levi breg do izliva Blanšice – desni breg s pritoki; Mirna s pritoki*), ta pa je bil s koncesijsko pogodbo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano za trideset dodeljen v upravljanje leta 1956 ustanovljeni Ribiški družini Sevnica.

Razvoj ribolovnega turizma

V prostorskih aktih nisem zasledil vidnejših zapisov načrtovanih posegov v prostor akumulacije Arto-Blanca za hitrejši razvoj stacionarnega in izletniškega turizma, če izvezam ob gradnji umeščene rekreacijske površine (*sprehajalne poti, kolesarske steze, dostope do vode, pristane za plovila, ...*) v Sevnici, Boštanju



Kaskadno grajen izlivni tok pritoka Mirne je odličen prežračevalnik vode in verjetno tudi učinkovita migracijska pot rib.



Akumulacijski prostor se zaključuje na jezovni zgradbi HE Arto-Blanca.

na izlivu Mirne, Logu na izlivu Loškega potoka, Dolnji Brezovi ter Blanci. Je pa njegov razvoj celovito predstavljen v »Strategiji razvoja turizma Občine Sevnica za obdobje 2019 – 2024«. V pričujoči študiji je moč spoznati vso naravno in kulturno dediščino ter prepoznati kulinarčno in vinogradniško ponudbo širšega prostora občine, vključno s perspektivo njenega trženja. Pozabili niso niti na razvoj tekmovalnega ribolova in ribolovnega turizma. Oba imata vse možnosti dinamičnega razvoja. Se pa je ob načrtovanju tega potrebno zavedati, da je na spodnji Savi kar pet konkurenčnih akumulacij. Na vsaki od njih pa bo samo toliko ribičev – članov in turistov, kolikor bodo pri gospodarjenju ter promociji posamezne ribolovne vode uspešne lokalno pristojne

ribiške družine. V njihove organizacijske sposobnosti in profesionalnost zastavljenih ciljev ne dvomim. Bodo pa vsi prisotni deležniki morali upoštevati, da so ribiči turisti vedno zahtevnejši in bo uspešen ribolov potrebno nadgraditi z gostinsko ter drugo podjetniško ponudbo in to čim bližje lokaciji ribolova. Od pestrosti in kvalitete slednje bo namreč odvisno ali bo ribič – turist (pa tudi člane ribiške družine ne smemo zanemariti) tudi dober gost, ki se na kraj ribolova vrača.

Besedilo in fotografije: Milan Štraus

Na avtorjevo željo prispevek ni lektoriran.

Uvoznik in distributer:
INFINITI, Goran Žagar s.p.,
 gsm: 041 654 556
www.infiniti-wonderworld.si
narocila@infiniti-wonderworld.si

Kjerkoli **Kadarkoli**

6 vrhunskih kavnih napitkov v SAMOPOGREVNI PLOČEVINKI

SIGNALNI RAK – PODCENJENA GROŽNJA DOMORODNEMU ŽIVLJU

Signalni rak je invazivna tujerodna vrsta, ki prihaja iz Amerike in je prisoten v skoraj vseh evropskih državah, tudi v Sloveniji. Pri nas je razširjen v reki Muri, nekaterih njenih pritokih in v reki Dravi. Da bi ugotovili prisotnost in ocenili velikost populacije signalnega raka v reki Dravi, smo se v letu 2019 odločili za raziskavo, ki smo jo kljub določenim oviram uspešno opravili. Med hidroelektrarnama Vuhred in Ožbalt smo odlovili signalnega raka in potrdili njegovo prisotnost ter precej visoko relativno gostoto v omenjenem delu reke Drave.

Biologija in ekologija signalnega raka

Signalni rak (*Pacifastacus leniusculus*, Astacidae, Decapoda) je velik sladkovodni rak, ki zraste od 15 do 17 cm. Je svetlo do temno rjave barve, včasih tudi opečnate in olivne barve. Spodnja stran škarij je rdečkasta, na pregibu pa je bela do svetlo modra lisa. Pri odraslih osebkih je zgornja stran škarij temno rdečerjava. Ima gladke škarje in nima bodic na košu. Samičine škarje so manjše kot samčeve. Velikost škarij je pogosto povezana z agresivnim obnašanjem in posledično uspehom invazije.



Signalni rak. Foto: Jernej Košir, 2019.

Signalni rak je zelo prilagodljiva vrsta, ki živi v različnih habitatih, od gorskih do nižinskih potokov, jezer, rek (tudi slanih vodah v rečnih deltah). Primarno živi v hladni vodi, na kamniti podlagi, čez katero teče tok. Aktiven je predvsem ponoči, podnevi pa najde zatočišča med kamni oziroma v rovi, ki jih skopljajo v brežinah (račine), pod koreninami in naplavinami. Je prilagodljivec, vsejed, prehranjuje se z nevretenčarji, vodnimi rastlinami, algami, polži, ostanki večjih živali in tudi z osebki svoje vrste. Prehranjuje se tudi z ikrami salmonidnih in ciprinidnih vrst. Optimalni temperaturni razpon za življenje odraslih osebkov je od 15 do 23 °C. Lahko preživi temperature več kot 33 °C in slanost več kot 20 ppt, kar omogoča širjenje v različna okolja. Lahko živi več kot 20 let. S signalnim rakom se prehranjujejo ribe (npr. potočna

postrv (*Salmo trutta*), som (*Silurus glanis*), navadni ostriž (*Perca fluviatilis*)), pa tudi ptice (siva čaplja (*Ardea cinerea*)) in sesalci (vidra (*Lutra lutra*)).

Izvor in razširjenost

Domorodno območje signalnega raka je severozahodni del ZDA in jugozahodni del Kanade. Prenesli so ga na številna območja Evrope in Japonske. Prva naselitev signalnega raka v Evropo je bila leta 1959 na Švedsko, čeprav naj bi ga po nekaterih drugih podatkih v Italijo naselili že leta 1850. Živi v skoraj vseh državah Evrope, kar je posledica namernih naselitev in naravnega širjenja. V Sloveniji so ga prvič odkrili leta 2003 v reki Muri, v letu 2007 tudi v reki Dravi pri Dravogradu. Reko Dravo je naselil do Ptuj, od tam do Središča ob Dravi ga z vzorčenji še niso ulovili. Signalni rak se aktivno širi po nekaterih pritokih reke Mure, medtem ko ga v pritokih Drave na območju Pohorja in Kozjaka še nismo odkrili. Tudi v Sloveniji je invazijska populacija signalnega raka. Za druge regije v Sloveniji prisotnost signalnega raka ni znana.

Invazivnost – problematika

Signalni rak je eden izmed treh najbolj invazivnih vrst rakov na svetu in najbolj razširjena tujerodna vrsta raka v Evropi. V Evropo so ga naselili zaradi nadomestitve domorodnega potočnega raka jelševca (*Astacus astacus*), katerega populacije so bile zdesetkane zaradi račje kuge. Takrat še ni bilo znano, da je signalni rak prenašalec te bolezni, ki je smrtna za vse domorodne vrste potočnih rakov v Evropi, medtem ko so tujerodne, severnoameriške vrste, prenašalke te bolezni in so proti njej načeloma odporne. Zato je signalni rak velika nevarnost za domorodne vrste rakov. Čeprav so ugotovili, da poginjajo tudi signalni raki, okuženi z račjo kugo, so celotne populacije domorodnih rakov, kjer se je pojavila račja kuga v Evropi, izginile v nekaj tednih.

Signalni rak je zaradi svojih lastnosti zelo uspešen pri naseljevanju ekosistemov in izpodrivanju domorodnih vrst rakov. Zaradi svoje agresivnosti, hitre rasti, plodnosti, visoke spolne zrelosti in prenašanja račje kuge lahko popolnoma izpodrine domorodne vrste rakov. V primerjavi z domorodnim rakom koščakom (*Austropotamobius torrentium*) raste hitreje, ima večjo razmnoževalno sposobnost in je hitrejšo izleganje rakov.

V primerjavi z evropskimi vrstami je signalni rak uspešnejši pri pridobivanju življenjskega prostora in hrane ter potrebuje podobne življenjske razmere kot domorodni potočni rak jelševac in zaseda podobne ekološke niše. Poseljenost signalnih rakov lahko preseže 20 osebkov na kvadratni meter. Kjer se pojavljajo v velikih gostotah, se lahko na ribjih drstiščih prehranjujejo tako s salmonidnimi kot ciprinidnimi ikrami, lahko povzročijo tudi spremembe habitata, saj pojedjo vse alge in vodne rastline. Posledično lahko nastane povečana kalnost vode, zaradi sprememb habitata pa vpliva tudi na vodne organizme in zmanjšanje ribjih populacij. Signalni rak bolj vpliva na prehranjevalne spletke kot

domorodni jelševce, saj negativno vpliva na makrofite, polže, vodne žuželke, ličinke dvoživk in bentoške ribe. Ogroža tudi sladkovodno školjko *Margaritifera margaritifera*. Lahko se pari z jelševcem, vendar jajca niso oplojena. Zaradi hitrega poseljevanja novih vodnih virov izpodriva domorodnega jelševca.

Območje raziskave

Raziskavo smo izvedli v reki Dravi med hidroelektrarnama Vuhred in Ožbalt. Signalne rake smo lovili na osmih mikrolokacijah, ki smo jih izbrali na podlagi tipa substrata in hitrosti vodnega toka: štiri na levem bregu in štiri na desnem bregu reke. Vodni tok je najhitrejši pod hidroelektrarno, najpočasnejši pa pred njo. Prav tako je tudi velikost substrata največja pod elektrarno, najmanjša pa pred njo, saj se fini delci usedajo tam, kjer je vodni tok najpočasnejši. Različna velikost substrata in hitrost vodnega toka na posameznih mikrolokacijah sta zagotovila uspešno ugotavljanje prisotnosti signalnega raka na različnih gradientih.



Mikrolokacije odlovov signalnega raka. Vir: Atlas okolja, 2020.



Mikrolokacija pod HE Vuhred. Foto: Jernej Košir, 2019.

Material in metode

Za ugotavljanje prisotnosti signalnega raka smo jih v avgustu 2019 odlovili z vršami, za kar smo pridobili dovoljenje, št. 3420-12/2018/5, in dopolnilno dovoljenje, št. 3420-12/2018/7, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Uporabili smo metodo, ki jo v Sloveniji že uporabljajo in je povzeta po Govedič in sod., 2015. Metoda odlova rakov z vršami je primerna za spremljanje velikostne strukture populacij in populacijski monitoring ter terja najmanj dva obiska lokacije. V večjih rekah poteka vzorčenje le na enem bregu, v manjših rekah in potokih pa na obeh bregovih in na sredini. Uporabili smo vrše pravokotne oblike, mer 40 x 25 x 35 cm, z vhodom skozi zgornji del.

Izmed vseh mikrolokacij najbolj izstopa mikrolokacija Kozji Vrh, kjer smo ulovili najmanjše rake.

Vbočena plastična cev, dolžine 10 cm, je onemogočala, da bi raki zapustili vršo, ki smo jo obežili s ploščatim kamnom, da so bile trdno nameščene na dnu. Na trasi, dolgi 100 m, smo nastavili pet vrš istega tipa v medsebojni razdalji 20 m, da so bile v približni enakomerni razdalji. Vsako traso smo izbrali tako, da je bil na njej le en tip substrata. Vrše smo ustrezno označili in nastavili za štiri dni. Za vabo smo uporabili svinjska jetra, vrše smo pregledali vsako jutro. Ujeli smo 355 signalnih rakov, ki smo jim določili spol, preverili poškodovanost in opravili meritve (dolžina in širina glavoprsja, dolžina levih in desnih škarij).



Ujeti signalni raki. Foto: Jernej Košir, 2019.

Vzporedno z odlovom rakov smo merili oziroma določali dva ekološka dejavnika v okolju: tip substrata, ki smo ga razdelili v tri kategorije (kamnomet, pesek s kamenjem, pesek) in hitrost vodnega toka. Tip substrata smo določili vizualno pozimi, ko je vidljivost v vodo bistveno boljša kot poleti, uporabili smo tudi podvodno kamero. Hitrost vodnega toka smo merili ob postavljanju vrš in nadalje ob pobiranju rakov ter izračunali povprečno vrednost.

Popisali smo tudi poškodbe in morebitno odsotnost delov telesa. Poškodbe smo določili na podlagi vizualnega pregleda osebkov.

Ocenili smo relativno velikost populacije, saj sta za metodo ocene absolutne gostote populacije potrebna znana površina odlova in odlov na obeh bregovih ter o sredini, kar pa je v večjih rekah s hitrim vodnim tokom težko izvedljivo. Relativno velikost populacije smo določili kot ulov na enoto ribolovnega napora, pri čemer je bil ribolovni napor konstanten (pet vrš, ena noč). Ulov na enoto napora smo izračunali za prvo noč tako, da smo število rakov, ki smo jih ujeli prvo noč, delili z zmnožkom števila nastavljenih vrš in števila ribolovnih noči.

Rezultati

Analizirali smo 355 osebkov signalnega raka, 164 samcev in 191 samic. Ugotovili smo, da obstaja statistično značilen sekundarni spolni dimorfizem (razlika med spoloma), ki je najbolj značilen za dolžine levih in desnih škarij, pa tudi za dolžino in širino glavoprsja. Na splošno so samci v primerjavi samicami daljši, širši in imajo daljše škarje kot samice. Povprečna dolžina glavoprsja pri samcih je 55,4 mm, pri samicah pa 52,9 mm. Povprečna širina glavoprsja pri samcih je 27,4 mm, pri samicah pa 25,9 mm.

Povprečna dolžina levih škarij pri samcih je 49,7 mm in 40,3 mm pri samicah. Povprečna dolžina desnih škarij pri samcih je 49,1 mm in 40,2 mm pri samicah.

Glede na substrat smo največje rake ujeli na substratu peska s kamenjem. Najmanjše samce smo ujeli na substratu peska, najmanjše samice pa na substratu

kamnometu. Enako velja tudi za širino glavoprsja. Največje dolžine levih škarij smo izmerili na substratu peska s kamenjem, najmanjše pa na substratu kamnometu (samice) in peska (samci). Največje dolžine desnih škarij smo izmerili na substratu peska s kamenjem, najmanjše pa na substratu peska.

Statistično značilne razlike med merjenimi morfološkimi spremenljivkami glede na substrat smo ugotovili za dolžino in širino glavoprsja, in sicer tako za samce kot za samice. Samci se v dolžini in širini glavoprsja statistično značilno razlikujejo med tipom substrata »pesek« in »pesek s kamenjem«, samice pa med tipom substrata »kamnomet« in »pesek s kamenjem«. Ugotovili smo, da se raki med mikrolokacijami razlikujejo predvsem v dolžini in širini glavoprsja, razlike v dolžini škarij pa smo zabeležili le med dvema oziroma štirimi mikrolokacijami.

Izmed vseh mikrolokacij najbolj izstopa mikrolokacija Kozji Vrh, kjer smo ulovili najmanjše rake. To je precej nepričakovano, saj bi glede na substrat – kamnomet, ki rakom najbolj ustreza –, pričakovali večje velikosti, kot na primer na mikrolokaciji pod HE Vuhred. Po drugi strani lahko manjše velikosti povežemo z velikostjo populacije – na tej mikrolokaciji smo zabeležili najvišje relativne gostote signalnih rakov. Nasprotno smo na mikrolokaciji Brezno, kjer smo ulovili največje rake, zabeležili druge najnižje relativne gostote. Prav tako izstopa mikrolokacija pred HE Ožbalt, kjer smo ujeli najmanjše samce (ne pa tudi samice), zato so bile zaznane statistično značilne razlike z raki z mikrolokacij, kjer so bili samci v povprečju precej večji. Velikost telesa pri raki je posebno pomembna pri uspehu v agresivnem obnašanju. Samci rakov so agresivnejši kot samice in bolj tekmujejo za hrano, prostor in spolne partnerje. Posledično lahko v odnosih znotraj vrste vplivajo na prostorsko razporeditev samcev, saj se podrejeni samci najprej širijo v nenaseljene predele. Iz tega sledi, da je lahko najmanjša povprečna velikost samcev na substratu peska, ki je za rake manj ugoden od kamnometov, posledica medvrstne agresije, ki podrejene (manjše) samce sili v iskanje manj primernih habitatov.

Z analizo poškodovanosti (poškodbe delov telesa in manjkajoči deli telesa, predvsem noge, škarje in antene) smo ugotovili, da je poškodovanih 162 signalnih rakov (70 samcev in 92 samic) ali 45,6 %. Na splošno je delež poškodovanih samcev glede na skupno število ujetih samcev 42,7 %, delež poškodovanih samic pa 47,1 %. Največkrat poškodovani deli telesa so noge, sledijo škarje. Razlik v poškodovanosti med spoloma nismo zaznali, prav tako ni razlik v vrsti poškodovanosti glede na mikrolokacije, so pa



Poškodovano glavoprsje, škarje in noge. Foto: Jernej Košir, 2019.

razlike med deležem poškodovanih rakov glede na mikrolokacije. Vpliva številčnosti oziroma relativne gostote na poškodovanost rakov nismo potrdili.

Poškodovanost oziroma odsotnost delov telesa je pri raki normalen pojav, ki se prvenstveno pojavlja zaradi njihove agresivnosti, dodatni dejavniki, ki vplivajo na poškodovanost (škarij), pa so gostota živali, sestava substrata in razpoložljivost zavetja ter hrane. Poškodovanost, ki smo jo ugotovili v raziskavi, je posledica različnih dejavnikov. Glede na substrat se število poškodovanih rakov manjša z večjo razpoložljivostjo zavetja, kar pomeni, da je na substratu kamnometu najmanj rakov s poškodbami, na substratu peska pa največ. Naše ugotovitve se skladajo z literaturo, da so agresivne interakcije zmanjšane v razgibanih habitatih, kar se odraža v manjšem obsegu poškodovanosti rakov.

Rečni substrat in hitrost vodnega toka sta med sabo negativno povezana, kar pomeni, da se z večanjem hitrosti vodnega toka zmanjšuje delež substrata z majhnim granulatom (pesek) in obratno. *Signalne rake smo ujeli na vseh mikrolokacijah, kar pomeni, da so prisotni na celotnem odseku reke Drave med HE Vuhred in HE Ožbalt. Določili smo relativno populacijsko gostoto, ki v povprečju znaša 4,7 signalnega raka/ribolovno noč.* V raziskavi smo tudi potrdili, da velikost substrata vpliva na relativne gostote signalnih rakov. Z večanjem granulacije substrata se poveča tudi relativna gostota. Na substratu kamnometu smo

Prenesli so ga na številna območja Evrope in Japonske. Prva naselitev signalnega raka v Evropo je bila leta 1959 na Švedsko, čeprav naj bi ga po nekaterih drugih podatkih v Italijo naselili že leta 1850.



Poškodbe škarij, nog in oči. Foto: Jernej Košir, 2019.



WWW.KOSTEVČ.SI

TRGOVINA KOSTEVČ | WWW.KOSTEVČ.SI

TRG ZBORA ODPOSILANCEV 20, 1330 KOČEVJE

DELOVNI ČAS: PON – PET 9:00 – 12:00 &
14:00 – 17:00, SOB 09:00 – 12:00

NOVA SPLETNA TRGOVINA !!!

G 031 611 479 | E TRGOVINA@KOSTEVČ.SI

zabeležili največje relativne gostote (9,2 raka/ribolovno noč), na substratu peska pa najmanjše (2,6 raka/ribolovno noč). Relativna gostota se manjša dolvodno z oddaljenostjo od hidroelektrarne, kar je povezano s hitrostjo vode in tipom substrata. Iz dosedanjih raziskav v reki Muri in Dravi (Govedič in Vrezec, 2018) izhaja, da so največje gostote rakov v kamnometih, kar smo potrdili tudi v naši raziskavi. V omenjeni raziskavi, ko so na reki Dravi izvajali monitoring signalnih rakov na območju med Mariborom in Središčem ob Dravi, je bila povprečna relativna gostota signalnih rakov z večjim ribolovnim naporom (ena noč in šest vrš) 1,9 raka na ribolovno noč. Monitoring je potekal na odsekih s kamnometi. V naši raziskavi je povprečna relativna gostota 4,7 signalnega raka/ribolovno noč. Na odsekih s kamnometi je povprečna relativna gostota 9,2 raka/ribolovno noč. Iz rezultatov izhaja, da smo bistveno višje gostote signalnih rakov določili na območju med HE Vuhred in HE Ožbalt, kar je pričakovano, saj je signalni rak v Sloveniji začel naseljevati reko Dravo na meji z Republiko Avstrijo in se kljub umetnim pregradam (hidroelektrarnam) širi dolvodno. **Iz tega lahko sklenemo, da je med HE Vuhred in HE Ožbalt populacija že ustaljena, medtem ko populacija med Mariborom in Ptujem še ni tako razširjena oziroma invazivna.**

Komentar

Signalni rak je invazivna tujerodna vrsta z velikim negativnim vplivom na celoten ekosistem. Sam po sebi ni odgovoren za negativne vplive oziroma invazivnost, saj ga je v naša območja zanesel človek, zaradi ugodnih razmer in prilagodljivosti pa se zelo hitro širi po naravnih poti. V Sloveniji smo ga prvič našli že pred 18 leti, pa še vedno nimamo ustreznih podlag in ukrepov za njegovo odstranjevanje. Po našem mnenju je njegov vpliv na habitat in vodni živelj (tudi ribe) zelo podcenjen. Mogoče zato, ker ga v vodi težko opazimo, za razliko od npr. ribojedih ptic, ki jih vidimo, ko lovijo ribe, ali pa zato, ker je

njegov vpliv bolj neposreden in se po navadi ne kaže takoj? Pa vendar. V nekaterih vodah se lahko tako namnoži, da se na koncu prehranjuje sam s sabo, saj zmanjka druge hrane. V reki Dravi in Muri živijo njegovi plenilci, npr. som, menek, navadni ostrž, vidra itn., kar pozitivno vpliva na zmanjševanje njegove populacije. Dejstvo je, da ga iz večjih tekočih voda ne bo mogoče v celoti odstraniti, bo pa treba ukrepati čim prej, da bomo njegovo populacijo vsaj omejili.

Jernej Košir, mag. biol. in ekol. z naravovar.
(jernej.kosir@student.um.si)

Viri in literatura:

Atlas okolja. Dostop: http://gis.arso.gov.si/atlasokolja/profile.aspx?id=Atlas_Okolja_AXL@Arso (5. 1. 2021).

Govedič, M., Vrezec, A., Jaklič, M., Lešnik, A., Grobelnik, V., Šalamun, A., Amrožič, Š., Kapla, A. (2015).

Vzpostavitev in izvajanje monitoringa koščaka (*Austropotamobius torrentium*) in koščena

(*Austropotamobius pallipes*) v letih 2014 in 2015. Končno poročilo. Miklavž na Dravskem polju, Center za kartografijo favne in flore.

Govedič, M. in Vrezec, A. (2018). Raziskava razširjenosti signalnega raka (*Pacifastacus leniusculus*) v letu 2018. Končno poročilo. Miklavž na Dravskem polju, Center za kartografijo favne in flore.

Košir, J. (2020). Popis in ocena velikosti populacije signalnega raka (*Pacifastacus leniusculus*, Astacidae, Decapoda) v reki Dravi med HE Vuhred in HE Ožbalt. Magistrsko delo. Maribor, Fakulteta za naravoslovje in matematiko.

Zaradi obsežne literature smo navedli samo najbolj bistveno. Celotna literatura je navedena v zgornjem viru.

IZ TUJIH MEDIJEV

DOBER GLAS SEŽE V DEVETO VAS

Med tujimi ribiči so za promocijo muharjenja v Sloveniji vsekakor zelo pomembni tudi članki v specializiranih ribiških, predvsem muharskih revijah v Evropi, ki so poleg sodelovanja na specializiranih muharskih sejmih veliko prispevali k prepoznavnosti muharjenja na naših vodah med tujimi muharji. Tudi v letu 2020 smo bili dogovorjeni z dvema piscema, Herléjem Hamonom in Markusom Müllerjem, ki sta nameravala pisati o muharjenju na sulca za francosko muharsko revijo Pêche Mouche in nemško muharsko revijo Fisch & Fliege. Žal je koronavirus preprečil njun prihod k nam, smo pa dogovorjeni, da bosta prišla letos jeseni.

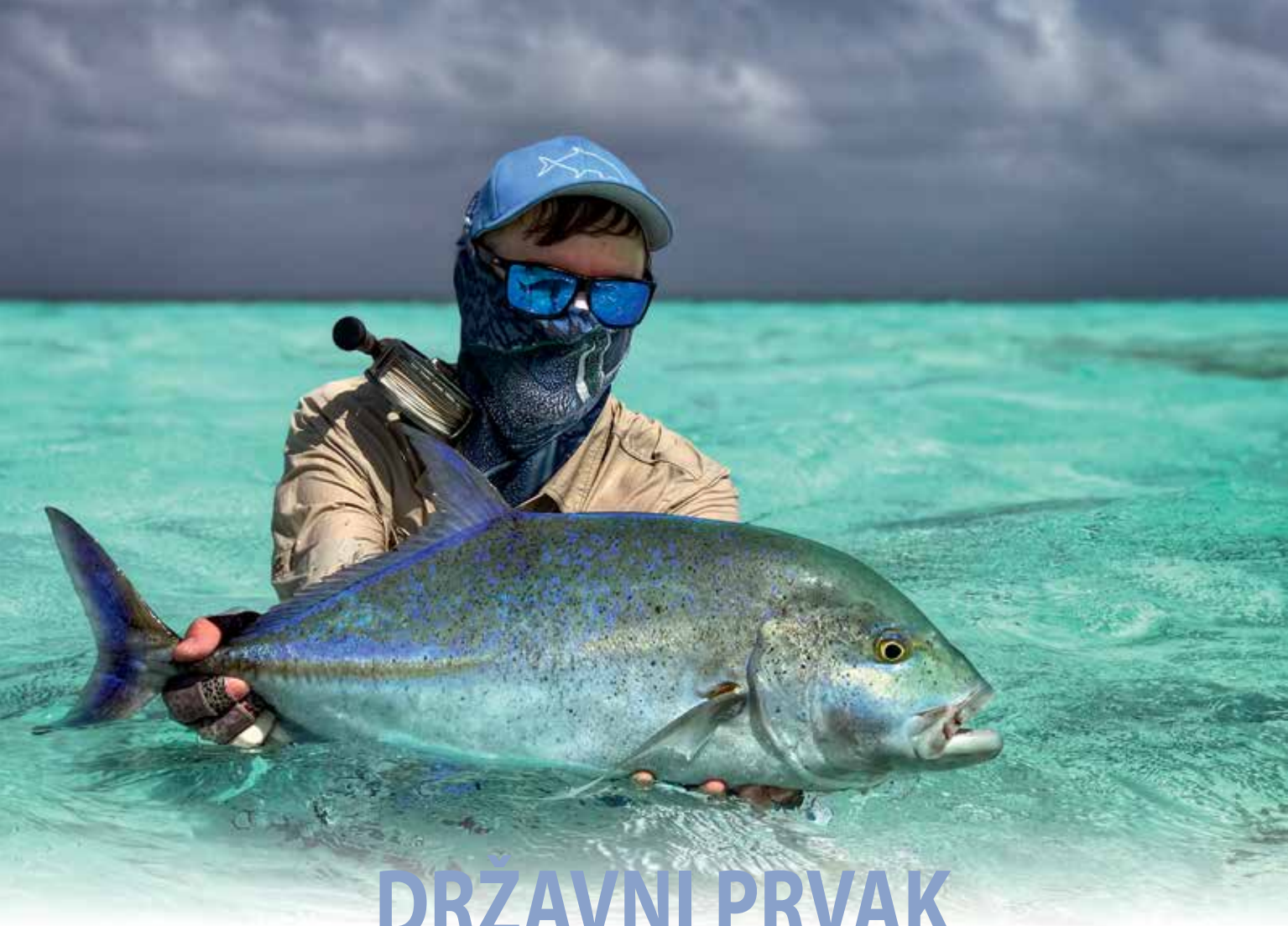
Markus Müller in Christin Breuker sta na osnovi njunega obiska pri nas v letu 2019, ki smo ga skupaj pripravili Ribiška zveza Slovenije, ribiške družine Žiri, Visoko in Kranj ter Slovenska turistična organizacija, v zadnji, 64. številki nemške muharske revije Fisch & Fliege objavila zelo zanimiv članek na petih straneh o njunem muharjenju na Poljanski Sori in Kokri. Revija Fisch & Fliege izide štirikrat na leto in vsaka številka v nakladi 17.000 izvodov.

Članek, objavljen v začetku letošnjega leta, bo prav gotovo pomembna spodbuda nemškim muharjem, katerih prihod k nam je bil zelo otežen

v letu 2020, da bi letos spet prišli in uživali v muharjenju na Poljanski Sori in Kokri, ki ju marsikdo še ne pozna.

Borut Jerše





DRŽAVNI PRVAK V LRM ROK ŠPAROVEC

Letošnji državni prvak v lovu rib z umetno muho je po štirih letih ponovno tekmovallec blejske ekipe Rok Šparovec. Kot marsikaterega otroka je tudi Roka za ribolov navdušil prav oče, ki je bil in še je navdušen ribič in muhar. Če ga spomin ne vara, segajo njegovi začetki ribolova v četrto leto njegovega življenja.

Najprej je lovil pod budnim očetovim očesom, pozneje pa največkrat s prijateljem v mladinskem revirju radovljiške Save, kjer sta se tudi največ naučila o muharjenju. V poznejših letih se je udeležil tudi mladinskega muharskega tabora v Bohinju, ki je veliko pripomogel, da je spoznal osnove muharjenja ter začel z vezanjem umetnih muh. Kot sam rad poudari, v tistih letih še ni bilo veliko dostopa do spleta, tako da je večino tehnik osvojil kar sam in jih pozneje dopolnjeval na podlagi izkušenj.

S tekmovalnim ribolovom se je prvič srečal na že omenjenem muharskem taboru v Bohinju, kjer se je udeležil tekmovanja med udeleženci muharskega tabora. S tekmovanji je nadaljeval v okviru domače Ribiške družine Radovljica, katere član je že od svojega desetega leta. Ker je bil uspešen in je na tekmovanjih predvsem užival, se je hitro vključil v Gorenjsko muharsko ligo, ki so jo organizirali domači tekmovalci. Talent in sposobnost je pokazal tudi na med-

narodni tekmi na Češkem. Po nekaj letih tekmovanj v gorenjski ligi, kjer je bil še kot mladinec zelo uspešen, se je leta 2015 kot posameznik radovljiške ekipe priključil v člansko državno ligo.

V tistem letu je zasedel 13. mesto, kar je za začetnika tekmovalca dober uspeh. Njegove odlike so hitro odkrili v Ribiški družini Bled, kjer se je že oblikovala mlada tekmovalna ekipa, v kateri so bili Dejan Ambrožič, Jure Osolin, Matjaž Tirovič in Matej Zlodej. V naslednji tekmovalni sezoni je Rok v ekipi Bleda zamenjal Mateja in že v njegovi drugi tekmovalni sezoni postal državni prvak tako posamezno kot z ekipo Bleda v ekipni konkurenci. Uspešna ekipa se doslej ni spremenila in je serijski dr-

žavni prvak. Takrat je Rok zmagal kar na treh tekmah (Krka v Šmihelu pri Žužemberku, Sava Dolinka na Jesenicah in Savinja v Mozirju) in prepričljivo osvojil prvenstvo. Njegova kakovost muharjenja se je pokazala tudi v mednarodni konkurenci, saj si

Tudi leta 2018 je postal ekipni državni prvak, posamezno je zmagal na treh tekmah – Krka v Šmihelu pri Žužemberku, Kokra v Kranju in Savinja v Šempetru.



Državni prvak 2020 Rok Šparovec



Najljubši ribolov-muharjenje

je na mednarodni tekmi Alpe-Jadran v črnogorskem Kolašinu na reki Tari pokoril vso konkurenco, postal balkanski prvak tako posamezno kot z ekipo Bleda. Z uspehi je nadaljeval tudi v naslednji tekmovalni sezoni. Na državnem prvenstvu je sicer z ekipo Bleda prepričljivo postal ekipni državni prvak, vendar sta dve posamični zmagi (Sava Bohinjka Bled in Savinja Mozirje) malo premalo, da bi ubranil naslov državnega prvaka, le Lorenzo Čekič je bil boljši. Odlično je tekmoval na mednarodni tekmi na Hrvaškem; Otočac in reka Gacka sta mu prav tako prinesla drugo mesto posamezno in tudi ekipno. Kot član slovenske muharske reprezentance se je tudi prvič udeležil svetovnega prvenstva, tokrat na Slovaškem. Med 154 posamezniki in 29 ekipami je zasedel solidno 48. mesto, ekipa pa je pristala na 10. mestu. S svojimi tekmovalnimi uspehi je nadaljeval. Tudi leta 2018 je postal ekipni državni prvak, posamezno je zmagal na treh tekmah – Krka v Šmihelu pri Žužemberku, Kokra v Kranju in Savinja v Šempetru – vendar je zopet nekaj malega zmanjkalo za laskavi naslov. Tokrat ga je premagal društveni tovariš Jure Osolin. Na tekmi Alpe-Jadran v Srbiji v Užicah na reki Đetinji je ekipa Bleda zmagala, toda Rok je tokrat prispeval »le« 12. mesto. Nekoliko bolje je bilo na Svetovnem muharskem prvenstvu v Italiji. Ekipno so Slovenci med 28 ekipami zasedli 11. mesto, Rok pa se je med 148 tekmovalci povzpел na odlično 28. mesto. Njegovi športni uspehi kar ne ponehajo. Na državnem prvenstvu ni bilo nič novega: Bled je državni prvak, prav tako je tudi Rok zasedel stopničke, sicer s samo eno zmago na Savi Dolinki na Jesenicah pa tokrat na tretji stopnički. Boljši od njega je bil le državni prvak Dejan Ambrožič in drugi Matej

Zlodej, člana blejske ekipe. Veliko bolje je bilo v mednarodni konkurenci. Alpe-Jadran smo izpeljali v Šempetru in Mozirju, kjer je bilo mesto novega uspeha. Naš Rok Šparovec je osvojil drugo mesto in Bled je bil prepričljivo prvi; prehitel ga je samo domačin Miro Žaberl. Še bolje je bilo na evropskem prvenstvu v Črni gori. Naši reprezentanti so dobili prvo medaljo, ekipno drugo mesto, srebrno medaljo in poplačan ves trud ter odrekovanja. Med posamezniki je le malo zmanjkalo, da bi se z medaljo okitil naš Rok, a je tudi 4. mesto na evropskem prvenstvu odličen rezultat.

Za Roka je tekmovalni ribolov zgolj dopolnitev k njegovemu najljubšemu hobiju – muharjenju, ki ni zgolj lova lipanov, postrvi na tekočih vodah, izziv je tudi lov na sulca z muharico. Pri tem je je nadvse uspešen na naših rekah v Sloveniji, saj je poleg matične Ribiške družine Radovljica član še RD Bled in Idrija, kjer zelo rad obiskuje reko Idrijco. Nenazadnje je v bližnjem Blejskem jezeru ničkolikokrat uplenil tudi kapitalnega krapa, ščuko, smuča ali soma. V zadnjih letih, ko je začel potovati po svetu, je spoznal tudi morski ribolov. Nanj se bo odpravil takoj, ko bo spet mogoče potovati, saj so v času epidemije covid-19 razmere za potovanje onemogočene. V prostem času, če ga ob delu zdravnika še kaj ostane, pa je ljubitelj slovenskih gora, ki jih redno obiskuje in tako poskrbi ter vzdržuje kondicijo.

Da je uspešen ribič in tudi promotor, priča podatek, da je letos ambasador ribiških palic CTS z Nove Zelandije. Priznanje, na katerega je lahko ponosen.

**Besedilo: Drago Ornik,
foto: Rok Šparovec**



Kdor zna, pa zna; krap iz Blejskega jezera.



Tudi kapitalec na muho

PO ZMAGI JE LUKA ODNESEL POKAL NA GROB

Državno prvenstvo v lovu rib s plovcem v letu 2020, ki ga vsako leto organizirajo na brežinah slovenskih voda, se je sicer začelo v predpisanem roku v ligaških ter starostno opredeljenih skupinah kategornikov, a se je žal v večini primerov zaradi svetovne okužbe že po nekaj tekmovanjih prekinilo.

Državno prvenstvo je tako ostalo prvič v »eri« dogajanja nedokončano in žal brez končne razglasitve državnih prvakov. Podobno se je pripetilo tudi na mednarodnem evropskem in svetovnem športnoribolovnem tekmovalnem prizorišču, saj so bila tekmovanja uradno prestavljena v leto 2021.

K sreči se vse na tekmovalnem prizorišču le ni ustavilo ter ostalo nedokončano. V prizadevnih in dobro organiziranih ribiških družinah jim je navkljub omenjenim zdravstvenim težavam le uspelo izpeljati tekmovanja v LRP v RD Pesnica, Murska Sobota, Slovenska Bistrica, Sevnica, Ptuj, Velenje itn., o čemer smo vas že seznanili v prejšnjih številkah našega glasila Ribič. Tradicionalna pokalna tekmovanja so izvedli z dovoljenjem in sodelovanjem odgovornih državnih institucij.

Na enem izmed omenjenih pokalnih tekmovanj, na katerem smo sodelovali številni tekmovalci iz raznih krajev Slovenije, se nas je zelo dotaknilo dejanje, ki se je zgodilo na tretjem spominskem pokalnem tekmovanju v spomin profesorju Srečku Remihu iz RD Sotla.

Naj omenimo, da je neutrudni profesor med drugim na šoli

v Podčetrtku organiziral in vodil ribiški krožek mladih ribičev, v katerem se je izobraževalo lepo število učencev. Med njimi so bili tudi sedanja ribiška funkcionarja Miha Jurančič (predsednik RD Sotla) in Miran Logarič (blagajnik omenjene RD) ter drugi.



Luka je zmagovalni pokal položil na grob žal prezgodaj umrlega prijatelja Srečka Remiha.



Tokrat nepremagljivi prvak Luka Piškur

Prvo omenjeno spominsko pokalno tekmovanje priljubljenega profesorja športne vzgoje ter dobitnika Bloudkovega državnega priznanja so organizirali leta 2018 na brežini ribnika Vonarje, ki se razprostira tik pod vznožjem ribiškega doma v dolini reke Sotle, kar smo predstavili v eni izmed števil glasila Ribič letnika 2018.

Presunljiv dogodek si nedvomno zasluži pohvalno pozornost našega ribiškega prijatelja – uspešnega tekmovalca in velikega prijatelja pokojnega učitelja, ki ga predstavljamo: »V LRP tokrat žal nimamo državnega prvaka, a vendar imamo Luko Piškurja – srčnega memorialnega pokalnega prvaka!«

Tretje spominsko tekmovanje se je začelo z občutnim »protikoronskim« vodenjem že z jutranjim izpolnjevanjem osebnih podatkov na listi prisotnih tekmovalcev. Vse je potekalo na spoštljivi medsebojni razdalji in se zaključilo z enominutnim molkom, poklonom, namenjenim našemu nekdanjemu ribškemu prijatelju, Srečku Remihu.

Po zanimivem štiriurnem tekmovanju v lovljenju babuš, krapov in tudi kakšnih zajetnih amurjev je prepričljivo zmagal Luka, ki je z vidnim zadovoljstvom na obrazu in rosnimi očmi ponosno dvignil v zrak prehodni pokal prvaka. Slednjega je odnesel na grob svojemu ribškemu mentorju – velikemu prijatelju Srečku.

V spominu so nam ostale Lukove besede, ko je dejal: »Srečko je bil človek, ki si ga lahko samo želiš srečati in imeti za prijatelja. Navdušil me je za lov rib s plovcem in je glavni krivec, da sem ribič. Nam malo mlajšim je bil pravi vzornik.«

To je presunljivo lepa zgodba, ki potrjuje, kako zelo se lahko prepletajo naše trdne športno-prijateljske vezi in kako veliko je lahko srce pravega prijatelja, mar ne?

Besedilo in fotografije:
Jože Šmejc



LOV KRAPA NA VELIKIH RAZDALJAH

Težave zaradi koronavirusa so spremenile veliko vnapij načrtovanih dejavnosti. Moji ribolovi v tujini so bili odpovedani, kajti vse do zadnjega tedna v maju je bilo stanje zelo negotovo. Takoj ko se je situacija nekoliko umirila, sva se skupaj s prijateljem Srečkom odpravila na ribolov na jezero, na katerem nisva lovila že več let.

Jezero Zajarki je trenutno eno od treh najboljših jezer na svetu za ribolov kapitalnih krapov. Nahaja se v kraju Zaprešič, ki je od glavnega mesta Zagreb oddaljeno 20 km. Gre za približno 50 let staro gramoznico s povprečno globino okoli pet metrov in največjo globino do devet metrov. Jezero je povezano z reko Savo, ki mu dovaja vodo. To je tudi eden od razlogov, zakaj se gladina vode velikokrat lahko zelo hitro spreminja. Domačini pravijo, da je po navadi ribolov slab, ko voda narašča, kajti takrat v jezero prihaja mrzla voda in niža jezersko temperaturo. Jezero je veliko okoli 40 ha in v njem živi izjemna populacija kapitalnih krapov. Trenutno je v jezeru približno 50–70 krapov, težjih od 30 kg, pet izmed njih je celo težjih od 40 kg. Največji doslej ulovljeni krap je tehtal 43,5 kg.

Jezero je posebno zaradi načina ribolova na velikih daljavah. Dovoljeno je zgolj hranjenje s spod palico in kobro, čolni so prepovedani. Ribolov na velikih razdaljah je izziv za vsakega kraparja, predvsem ko govorimo o metanju vab in hranjenju na daljavah od

130 do 150 metrov. Morda se komu to ne bo zdelo nič posebnega, če pa upoštevamo, da je treba vsak dan tudi dobro hraniti na taki razdalji, to postane res težko delo. Hrvatje so že dolga leta eden od najboljših narodov na svetu glede tekmovalnega krapolova. Ribolov na velikih daljavah imajo v krvi in nekatere je resnično izjemno opazovati pri delu, s kakšno lahkoto in natančnostjo lahko lovijo na razdalji 150 metrov. Ravno to je tudi eden od razlogov, zakaj je treba na tem jezeru loviti tako daleč. Ribiči so namreč krape preprosto navadili, da jih hranijo na takih razdaljah in dandanes jih je zelo težko ujeti bližje obali. Seveda izstopajo nekatera lovna mesta, kjer je dober ribolov mogoč tudi na 70–80 metrov.

Ena od jezerskih posebnosti je velik otok, ki je domovanje za krape. Še posebno to velja za južno stran otoka, kjer sta ribolovni mesti, imenovani levi in desni plato. Tam se krapi večinoma zadržujejo večji del dneva, proti večeru in ponoči pa se odpravijo hranit po celotnem jezeru. Res je zanimivo videti, koliko krapov se zbira tam, kajti ob sončnem vremenu je lahko



Neverjeten začetek ribolova, prvi krap 37,6 kg



Dynamite Baits The Source in boljji Monster Tiger nut

površina jezera povsem prekrita z ribami. Menim, da mi ni treba posebej poudarjati, da sta zato obe mesti najboljši za ribolov na celotnem jezeru, verjetno celo eni od najboljših mest za ribolov krapa na svetu. Društvo ŠRD Šaran Zaprešič je s svojo pravilno politiko in trdim delom v zadnjih letih oziroma dveh desetletjih jezero pripeljalo na zdajšnje raven. Prostega ribolovnega mesta na jezeru praktično ni mogoče dobiti, saj je jezero magnet za ribiče iz vse Evrope.

Osebnost sem velik ljubitelj ribolova s čolnom ali ladjico na daljinsko upravljanje, tako da je bil ribolov na takih razdaljah velik izziv. Ampak velike ribe so me premamile, da sem se letos po več letih skupaj s prijateljem Srečkom odpravil na ribolov. Dobila sva najboljše ribolovno mesto na jezeru, kar sva želela čim boljše izkoristiti, kajti vprašanje je, kdaj bova spet imela tako možnost.



Srečko in njegov nov osebni rekord usnjarka: 32,8 kg

Oprema mora biti prilagojena dolgim metom, zato sem tokrat uporabljal palice Fox X4 13ft in 3,5 lb skupaj z rolo Eos 12.000 in novim 0,28 mm najlonom, ki je še v procesu preizkušanja. Moj sistem je bil kombinacija 0,50 mm Ilusion fluoro carbona, predveza Camotex soft 25lb in trnkov Wide Gape Beaked, velikosti 2 in 4. Skoraj nikoli za predvez ne uporabljam fluorkarbona, ampak pri metanju je nepogrešljiv, saj se z njegovo uporabo predvez redko zaplete. Za spod palice sva uporabljala Fox X5 13ft in nov spod Spomb 13ft.

Hranila sva z dvema vrstama boljijev od Dynamite Baits: The Source in Moster Tiger Nut v različici 15, 18 in 20 mm. Večinoma sva lovila s posnemanjem vabe snežak, kar pomeni en toneč boljji v kombinaciji z enim plavajočim. Hranila sva tudi z mešanico partikla, ki zelo pomaga napolniti prazen prostor med boljmi v spombu, zaradi česar ta leti veliko boljše in bolj naravnost.

Začetek

Od ribolova sem imel visoka pričakovanja, kajti čas za velike krape je bil kot nalašč, imela sva odlično ribolovno mesto in bila sva pripravljena, kolikor je bilo najbolje mogoče. Prva dva dneva najino hranjenje ni bilo natančno in kar nekaj hrane je padlo tja, kamor si nisva želela. Ampak vaja dela mojstra in tretji dan sva bila z metanjem že kar zadovoljna. Veliko težav nama je na trenutke povzročal veter in ko je bil res močan, zelenega cilja nisva mogla doseči. Čeprav gre za metanje, je treba hraniti zelo natančno. To se je potrdilo večkrat, kajti največ prijemov sva imela na sredini krmišča, kjer je bilo največ hrane na kupu.

Ribolov se je začel neverjetno. Ravno sva začela s hranjenjem in nastavila vabe, ko se je oglasil eden od mojih indikatorjev prijema. Nisem si mogel niti predstavljati, da je na drugem koncu eden od največjih krapov v jezeru. Resnično se je zelo dobro boril in dajal občutek res težke ribe. Posebnost mesta, na katerem sva lovila, je, da je na desni strani, približno 110 metrov od obale, veliko območje, kjer se večina krapov želi rešiti trnka. Tudi omenjeni ni

bil izjema. Za trenutek se je ustavil in zataknil za trnek, po kakšne pol minute pa se je najlon osvobodil in na srečo sem ga uspešno potegnil čez. Ko sta ga Srečko in Bogdan za trenutek zagledala, sta se obrnila proti meni in mi dejala, da ima zagotovo več kot 30 kg. Najin ribolov se je pravkar začel in nisem še bil z glavo popolnoma pri ribolovu, potem pa se zgodi kaj takega. Naslednjih nekaj minut se je zdelo kot večnost, preden je Srečko krapa zajel v podmetalko in sem si končno lahko oddahnil. Minilo je kar nekaj časa, odkar sem videl tolikšnega krapa v živo in vsi smo bili prepričani, da ima blizu 40 kg. Pazljivo tehtanje je pokazalo 37,6 kg, kar je moj tretji največji krap doslej. Krapa sem ujel na bojlo Monster tiger nut 15 mm v kombinaciji s Hit&Run pop-upom.

Tisti dan sva ujela še tri krape, drugi največji je tehtal 24 kg, ujela ga je Srečko. Tudi naslednji dan se je nadaljeval v enakem tempu;



24,4 kg: zelo tipična oblika krapa za jezero Zajarki

krapu so bili najbolj aktivni med deseto in dvanajsto dopoldan ter med četrto in osmo uro zvečer. Ko so mi pred ribolovom prijatelji govorili, da na tistem mestu ponoči potegnejo palice iz vode in se v miru spočijejo za naslednji delovni dan, kajti ponoči se tam nič ne dogaja, razen prijem kakšnega majhnega krapa, sem malo dvomil. Ampak resnično neverjetno, preden se spusti mrak, se prijemi umirijo in ponoči, če sploh prijemajo, so to krapu, težki 3–5 kg. Res zanimivo, kako se večina velikih krapov ponoči odpravi iskat hrano po jezeru in se na prej omenjenem ribolovnem območju ne zadržuje. Kako vsak večer odhajajo iz domovanja, se je lepo videlo po njihovih skokih iz vode: začnejo proti mraku in počasi se odmikajo in zapuščajo območje okoli otoka.

Tretji dan nama je veliko težav povzročal močan severni veter. Zjutraj sva dobro nahranila in vabe vrgla na zelena mesta. Dopoldne in sredi dneva to ni bilo mogoče, kajti veter je bil premočan, tako da sva po prijemu palice pustila zunaj in počakala, da se je veter umiril. Na najino žalost se je to zgodilo šele proti večeru in izgubila sva skoraj ves dan.

Četrtemu dnevu bi lahko rekli dan velikih krapov. Srečko je jutro začel z izjemno lepim dolgim usnjarkem, težkim 27,7 kg, kmalu zatem pa je ujel svoj novi osebni rekord, usnjarka s težo 32,8 kg. Tisti dan je resnično vse potekalo po načrtu, ujela sva še nekaj krapov. Proti večeru sva imela tri prijeme v zelo kratkem času, krapu pa so tehtali 30,2 kg, 25,4 kg in 24,3 kg. Res izjemen zaključek uspešnega dneva.

Zadnji trije dnevi ribolova so si bili zelo podobni. Tako kot vsak dan sva ujela od 12 do 20 krapov. Najtežji krap zadnjih treh dni je bil Srečkov 29-kilogramski usnjark.

Glede ulova kapitalnih krapov je bil to doslej najin najuspešnejši ribolov, kajti ujela sva res veliko krapov, težjih od 20 kg. Zahvalil bi se prijateljema Ivanu in Bogdanu za pomoč.

Besedilo in fotografije: Krištof Cuderman



DECEMBRSKI PRISPEVEK

Morda ste nekateri bralci Ribiča opazili izostanek mojega prispevka v decembrski številki. Večino sem ga imel sicer pripravljenega, potem pa me je prehitela nadloga, ki nas spremlja že eno leto. Covid-19 se je najprej »oglasil« z bolj kot ne nedolžnim pokašljevanjem, a je kmalu pokazal zobe. Nazadnje sem pristal v bolnišnici z diagnozo covid pljučnica. Po nekaj dneh se mi je stanje precej izboljšalo, a sem vseeno ostal v bolniški oskrbi 12 dni. Kot mnogi drugi se moram tudi jaz na tem mestu zahvaliti in pohvaliti skrbno ter predano delo zdravstvenega osebja; v mojem primeru v covid ambulanti ZD Črnuče, urgenci UKC LJ in Bolnišnici dr. Petra Držaja.

In tako po sedmih letih rednega pisanja člankov v naše glasilo nisem uspel napisati in oddati prispevka uredništvu. Zelo mi je žal, a se zgodi. Razmišljujoč o tem sem spoznal, da bo kakšno umanjkanje verjetno nastalo tudi v prihodnje. Redno pisanje prispevkov, zadnje čase enega samega, poprej pa tudi dva ali več, namreč terja precej predhodnega načrtovanja in udejstvovanja za vodo, torej ribolova samega, ki naj bi bil seveda uspešen, o čemer naj bi pričale kolikor toliko lepe fotografije in podobno. Včasih se vse dobro izide že v enem samem ribolovu, večinoma pa sta potrebna vsaj dva ali trije poskusi, da dosežem želeno. In na koncu me čaka še prazen bel papir, na katerega moram vse ubesediti in pri tem paziti, da ne zvenim enolično in se vsaj pretirano ne ponavljam. Mesec je neverjetno hitro naokoli. Lahko je precej stresno, tudi naporno, pa čeprav gre za nekaj, kar pravzaprav rad počenjam; torej lovim ribe in kaj malega o tem napišem. Skratka, spoznal sem, da se

je morda dobro nekoliko umiriti in glede na okoliščine pisati le še občasno oz. takrat, ko bo kaj na voljo in ne več redno in za vsako ceno. Bomo videli. Zarečenega kruha se sicer največ poje in če bi le-ta služil prehrani, človeštvo najbrž ne bi poznalo lakote.

Tik pred okužbo

Zdaj pa k ribolovu. Potem ko sem konec septembra lovil na Savi, kar sem opisal v Ribiču, 11/2020, kjer sem izgubil lepo ribo, dolgo nisem zdržal doma. Le nekaj dni je minilo, že sem bil spet na savskem bregu. Železo se pač kuje, dokler je vroče, nas uči stara modrost. In zakaj torej ne bi izkoristil ugodnih ribolovnih razmer sebi v prid. Še dobro, da nisem čakal predolgo in sem se hitro odločil. Kmalu potem so se namreč zaprle meje občin in prehod iz ene v drugo ni bil več mogoč. Tako ne bi več mogel do svojega revirja. Kakorkoli že, poskušal

Rib res ni več toliko, kot jih je bilo včasih, a še vedno dovolj, da strasten ribič pride na svoj račun. Seveda z nekaj sreče; ta je vedno pomemben dejavnik uspeha.

sem ujeti kakšno lepo ribo, najraje tisto, ki mi je zadnjič ušla. To bi bilo res lepo.

Pričakala me je za otenek manj motna in kakšnih deset centimetrov nižja voda kot pred dnevi. Poln krmilnik in v testo oviti pelet sta se hipoma znašla na savskem dnu, sam pa sem v polni pripravljenosti spremljal rahlo ukrivljen vrh palice. Iz izkušenj vem, da je prijem lahko zelo hitro potem, ko vaba pade na dno. No, včasih tudi to ni potrebno in riba pobere vabo že med tonjenjem. Nemalokrat se mi je že zgodilo, da je riba pobrala vabo skoraj isti trenutek, kot je padla na dno in še palice niti nisem postavil v rogovilo. Tokrat sem imel čas, da sem se Usedel na stol in pogled usmeril na obarvani vrh palice. Le kakšna minuta ali dve sta minili, ko se je stresel in se zelo

pomislil ob pogledu na palico slabega pol metra stran in povsem na doseg roke.

Kakorkoli, čvrsto sem jo zgrabil in rešil iz rogovile. Pod težo ribe se je zelo ukrivila. Kmalu je zapela še zavora na mojem »šimanu«, riba pa strumno potegnila dolvodno. Tokrat ni šlo za mreno. Morda je ubežnik od zadnjič? Prav mogoče, da gre za krapa, pravzaprav sem bil glede na obnašanje v to skoraj popolnoma prepričan. Le kako velik je? Riba je vlekla, zavora pela. Ob glavnem savskem toku je zavila gorvodno, v sekundi preplavala kakšnih dvajset metrov in zavila nazaj v zaliv. Potopljeno drevo s svojimi grozečimi vejami je bilo še vedno na istem mestu kot zadnjič in moje skrbi tudi. Še najbolje bi bilo, ko bi ribo uspel »držati« zunaj čim dlje in jo toliko utruditi,



Komaj sem sedel na stol, že je prišla mrena na levi fotografiji. Težka je bila okoli kilograma, medtem ko je bila mrena na desni, ki je prišla kakšno uro in pol pozneje, nekaj težja.



Za obvijanje peletov na lasku sem si pripravil troje vrst testa. Spet sem pretiraval s količino, in mi ga je večina ostala. Bo pa za drugič.

zakrivil. Povzročitelj je bila kakšen kilogram težka mrena. Zapeta na trnku je naredila precejšen dirandaj in znova sem imel občutek, da je precej težja riba. Takšne so pač mrene. Naslednji prijem sem morda ravno zato čakal dobro uro. Palica se je zelo zakrivila in v podmetalki se je kmalu znašla še ena mrena, nekaj težja od prve.

Vabo sem kolikor mogoče hitro vrغل na mesto prijema, kjer je zaman čakala na lačna ribja usta. Lahko bi sicer samo sedel in čakal in prejkoslej dočakal prijem. Raje kot to sem z vabo »pretipal« čim več ribolovnega območja in tako poskušal poiskati ribe. Na izbrano mikrolokacijo v vodi sem postavil vabo s polnim krmilnikom in počakal deset minut. Po preteku sem jo izvlekel in ponovil na drugem mestu. Nazadnje sem izbral še enega nedaleč od brega in vej potopljenega drevesa.

Zanimivo je, verjetno je to doživel vsakdo izmed nas, kako pogost je prijem ravno v tistem kratkem trenutku, pogosto ne daljšem od sekunde, ko pogled odmaknemo od vrha palice ali plovca kam drugam. Meni se je zgodilo že tolikokrat, da včasih za šalo odvrnem pogled ali stopim malo stran, kot bi tako želel spodbuditi ribe k prijemu – seveda neuspešno, ker deluje le na presenečenje.

Na stolu sem se le toliko zasukal, da sem z roko lahko posegel v ribiško torbo. Iskal sem škatico z drobnim priborom. Ne vem, ali sem zares slišal tisti čudni zvok ali pa se mi je zgolj zdelo, da nekaj slišim; hitro sem se obrnil in zagledal palico, nagnjeno poševno k vodni gladini, in z ribiškim kolescem, zagozdenim v rogovilo. Vse se je zgodilo v nekaj sekundah in lahko rečem, da sem imel precej sreče. Prav lahko bi se namreč zgodilo, da bi palica odletela v vodo, če rogovila ne bi bila tako čvrsto zapičena v zemljo in bi popustila. In kako bi ob tem ravnal jaz? Bi skočil za njo? Hm, hm, kdo ve, morda pa bi!

Zaradi sedenja v neposredni bližini palice se mi je zdelo, da prostega teka na kolescu ni treba vklapljalati. Pa še povratni vodni tok je bil precej močan in bi oprt na laks povzročal vrtenje tuljave in odtekanje laksa. Se bom že odzval pravočasno, sem

da bi jo potem lažje spravil mimo lesene pasti v podmetalko. Mojih želja seveda ni upoštevala; molitev in stres sta se povečevala, bližje drevesu je bila. Zaskrbljenemu ribiču je tokrat priskočila na pomoč Fortuna, saj zapeta riba nekako ni našla poti do drevesa v vodi. Krožila je po desni strani zaliva, kjer sicer nekaj obrežnega grmovja z vejami sega tudi v vodo, kar pa je neprimerno manj nevarno od ovire na levi. Šele v drugem poskusu sem krapa uspel spraviti v podmetalko. Prekrasen luskinar se je v objemu mreže popolnoma umiril. Oddahnil sem si in za trenutek sedel na stol.

Krap je romal na blazino za odpenjanje in tam poziral za nekaj fotografij. Preden ga je objela savska voda, sem si ga še enkrat ogledal. Morda je res tisti od zadnjič? Čisto mogoče, najbrž pa le eden iz množice. Kdo bi vedel? Sava je namreč še vedno relativno bogata z ribami, tudi s krapci. Poleg njih še z mrenami, kleni, platnicami ... Rib res ni več toliko, kot jih je bilo včasih, a še vedno dovolj, da strasten ribič pride na svoj račun. Seveda z nekaj sreče, ki je vedno pomemben dejavnik uspeha.

Rekel bi, da sem tokrat imel dvojno srečo, morda kar trojno. Najprej sem se veselil, da palica ni končala v motni Savi, kjer bi posledično lahko končal tudi sam v obupnem poskusu pridobiti nazaj svoje imetje (upam, da nisem tako neumen?) in še, da se lep savski luskinar ni zapletel v veje in je raje zavil v mojo podmetalko.

Ponovno na rečnem bregu

Po odpustu iz bolnišnice sem najprej 14 dni miroval doma. Povrniti sem si moral mišično maso in izgubljeno energijo. Moje misli so bile tudi pri ribolovu. Še preden me je položil virus, sem si pripravil nekaj krme za lov s krmilnikom. Približno dva kilograma konopljinih peletov sem preli z vodo, da so popolnoma razpadli. Ker je bila dobljena masa nekoliko prevlažna, sem ji dodal kakšen kilogram peletov za krmljenje krapov in še nekaj za postviti, da so nase povlekli odvečno

Občutke ribiča, ki po dveh mesecih znova stoji na rečnem bregu z ribiško palico v roki, tik pred tem, da ribam ponudi vabo, je težko opisati.

vlago. Končni izdelek je bila skoraj suha zmes konopljinega drobirja in peletov, ki so sicer obdržali svojo obliko, ob pritisku pa razpadli. S končnim izdelkom, namenjenim za reko Savo, sem bil zadovoljen. Končno sodbo bodo seveda podale ribe. Zmes je bila ravno prav lepljiva, da je ob stisku držala skupaj, med prsti pa hitro razpadla v sestavne dele. Če bom želel, da bi krma dlje ostala v krmilniku, bom dodal le nekaj vode in čas razpada bo daljši. Veselil sem se tudi, ker bom končno lahko porabil zalogo konopljinih briketov, ki že nekaj časa stojijo nedotaknjeni. Sklenil sem, da bom najprej porabil vso svojo staro zalogo raznih peletov, sipke krme in bojlijev, šele potem si bom priskrbel kaj novega. V nasprotnem primeru se krma le nabira in na koncu ostane malo tega malo onega;

kakšna mrena in platnica. Sulec zaseda celoten tok in po njem je Gradaščica najbolj znana. V njej jih je precej; prikrit in strpen opazovalec se bo, če bo imel še nekaj sreče, lahko veselil ob pogledu tudi na kakšnega metrskega.

Občutke ribiča, ki po dveh mesecih znova stoji na rečnem bregu z ribiško palico v roki tik pred tem, da ribam ponudi vabo, je težko opisati. Vonj po vodi mi je vtil še dodatno energijo in znova sem ugotovil, da bi se ob njej moral zadrževati pogosteje. Deluje zdravilno; tako na fizično počutje kot tudi na psihično.

Z ribolovom sem začel na svojem običajnem mestu. Nazadnje, ko sem lovil tam, je bilo še vse zeleno, zdaj pa me je pričakalo le oskubljeno obrežno drevje in grmovje. December pač. Pogled skozi polaroidke v vodo ni odkril nobene ribe v bližini. Vseeno sem



Tale lepoteč bi mi skoraj odnesel palico. S fotografije žal ni vidna njegova dejanska velikost. Po moji oceni je tehtal od 7 do 8 kg. Ali je bil ubežnik od prejšnjič? Morda, pravih dokazov ni bilo.



V Gradašči platnica sicer ni posebno pogosta riba, a je; tu in tam tudi katera precej velika. To sta edini, ki sem ju uspel ujeti tistega dne. Čakal sem klena, a se ne pritožujem, ker sta se srčno branili. Prav lahko pa bi se zgodilo, da bi domov odšel s suho mrežo.



kakšne stvari se tudi precej postarajo in ob neprimerni hrambi še pokvarijo.

Ne povsem suha krma je ostala zaprta v vedru in čakala dobrih 14 dni, da sem jo znova odprl. Iskreno povedano sem pričakoval, da je plesen naredila svoje in se je vse pokvarilo. Presenečen sem ugotovil, da je zmes pravzaprav taka, kot sem jo pustil, vonj po konoplji pa je napolnil moje nosnice takoj, ko sem odprl pokrov na vedru. Vse v redu torej. Le še na ribolov se je bilo treba odpraviti. Toda kam? Prehod med občinami še vedno ni bil dovoljen, zato na predel Save, kjer največkrat lovim, nisem mogel. Torej Ljubljana ali bližnja Gradaščica. Odločil sem se za slednjo, predvsem zato, ker je pot do nje krajša, jo bolje poznam in nenazadnje imam zanjo LRD. Kljub navdušenju je minil skoraj en mesec, da sem se zares odpravil na ribolov. Do takrat sem doma premleval taktiko in razmišljal, kako debelega klena bom ujel. Ti so bili moja glavna tarča. Na Gradaščici le redko lovim s krmilnikom. Od zadnjega ribolova na tak način so verjetno minila že leta. Spominjam se, da sem kletkasti krmilnik mikro velikosti nazadnje polnil s kruhovim drobirjem pri lovu na podusti. Dobro se je izšlo in ujel sem nekaj primerkov. S krmo take ali podobne vrste, kot sem jo pripravil tokrat, pa pravzaprav še ne. Razmišljal sem tudi o predkrmiljenju; znano je namreč, da se ribe na krmo navadijo, je ne povezujejo s nevarnostjo, na dan ribolova vabo hitreje najdejo in so do nje zaupljivejše. Čeprav mi je v preteklosti predkrmiljenje prineslo dobre rezultate, je tokrat ostalo zgolj pri razmišljanju.

In prišel je dan, ko sem začutil neustavljivo potrebo po ribolovu. Pojavila se je priložnost, počutil sem se dobro, odločitev je zato padla ekspresno hitro. Časa ni bilo niti toliko, da bi potreben del krme pretresel v zlojljivo posodo, ki jo uporabljam pri lovu s krmilnikom. Ostala je lepo doma, tudi krmilniki; počakati bodo pač morali na drugo priložnost. V bližnji pekarni sem kupil le štruco belega kruha in oddrvel proti Gradaščici, do katere imam kakih pet kilometrov.

Gradaščica je zanimiva manjša reka, v zgornjem toku pretežno naseljena s salmonidi, postrvmi in lipani, srednji in spodnji del pa naseljujejo lepi primerki klenov, podusti, sem in tja še

ostal in vabo ponudil nekoliko dolvodno. Kamenček, s katerim sem obtežil sistem, se je na dnu umiril, palico sem položil na tla poleg sebe, popustil nekaj laksa in se namestil na stol. Užival sem prav v vsem, kar se je dogajalo okoli mene: v gibanju in vrtnčenju (in vonju) vode, v pogledu skozi polarizacijska očala, v vodomcu, ki skoraj vedno prileti na bližnjo vejo, se malo razgleda okoli in odleti drugam. Kljub vsemu pa nič ne more premagati ribiškega pričakovanja.

Na bližnjih lokacijah nisem ujel ničesar. Zato sem se odločil, da bom vabo vrgel kakih petnajst do dvajset metrov dolvodno. Odločitve nisem obžaloval, kajti že po nekaj minutah sem ujel lepo platničko, kar me je nadvse presenetilo, saj sem pričakoval klena. Prijetno presenečenje.

Nisem se obiral. Ribo sem hitro osvobodil trnka, pri čemer mi je ključno pomagal odpenjač, ker je bil trnek zapet nekoliko globlje. Brez njega bi bilo težko, z njim je preprosto in hitro. Sledilo je nekaj fotografij in riba je znova zaplavala v reki. Minuto zatem je nova vaba poletela v vodo. Med ribolovom sem v vodo večkrat vrgel svaljke kruha, ki jih je voda odnašala dolvodno. Stisnil sem jih ravno toliko, da so počasi tonili in po moji presoji pristali na dnu okoli mojega lovnega predela.

Lep čas se ni zgodilo nič. Minila je ura, preden se je ohlapni laks sumljivo stresel. Prav na kratko in če moj pogled ne bi bil ves čas prikovan nanj, tega niti opazil ne bi. Sledil je daljši premor, potem pa resen prijem, na katerega sem bil popolnoma pripravljen. Kmalu sem v podmetalko zajel še eno platničko, skoraj enako prvi.

Bili sta edini ribi, ki sem ju uspel ujeti v nekaj urah ribolova. Nazaj grede sem na kratko poskusil še na nekaj mestih, vendar je vaba ostala nedotaknjena. Domov sem se vrnil zadovoljen. Nisem sicer ujel pričakovanega klena, a platnički sta me tako prijetno presenetili, da sem pozabil nanj. V Gradaščici sem nazadnje ujel lepo platnico pred kakšnimi desetimi leti in, kot sem že rekel, ni posebno pogosta. In to tudi nekaj šteje.

Pa še tole spada traven: Ostanite zdravi. Srečno in čim večkrat v kifelj z vito ribiško palico v 2021!

Lenart Levičar Bahtijari
lenart.bahtijari@t-2.net



RIBIŠKA DRUŽINA MARIBOR



V Mariboru ima ribištvo dolgo tradicijo. Predhodnica zdajšnje Ribiške družine Maribor je bila Ribiška zadruga, ki je bila ustanovljena 25. 1. 1952 in je obsegala širše območje severovzhodne Slovenije: od Slovenj Gradca, Dravograda in vse do Poljčan. V letu 1957 je bil dopolnjen Zakon o sladkovodnem ribištvu. Z njim so določili ribiške rajone in na novo izdelali gospodarski načrt za prihodnje petletno obdobje. Začele so se priprave na občne zборе v letu 1958 in priprave na ustanovitveni Občni zbor Ribiške družine Maribor, ki je bil 10. oktobra 1958.

Osnovi podatki

NASLOV: Cesta XIV. divizije 54, Maribor
ELETRONSKA POŠTA: rd.maribor.pob@gmail.com

Preglednica 1: Članstvo v RD Maribor na dan 25. 1. 2021

Kategorija	Število članov
Polnoletni člani	382
Pripravniki	38
Mladi, študenti	4

Glavne aktivnosti

Ribiška družina Maribor je zelo aktivna na tekmovalnem področju, pri delu z mladimi, zelo dobro gospodari s svojimi vodami in se trudi za dobrobit narave. Lahko se pohvalijo z aktivnimi delovnimi akcijami, ki jih obišče nemalo ribičev. Vsako leto izvolijo ribiškega carja.

Ribolov

Ribiška družina Maribor upravlja z vodnim življenjem na prehodu alpskega sveta v ravninski – panonski svet. Položaj pogojuje tudi življenje v vodah, kjer dominirajo krapovci: kapitalni krapji in mrene, veliko je somov pa tudi ščuke se najdejo. Družina upravlja z mariborskim ribiškim okolišem, v katerem je okoli 210 ha ribolovnih vod, okoli 10 ha je rezervatov na Dravi in ribnikih. V tamkajšnjih predelih je ribolov prepovedan.

Revirji

► Reka Drava od Mariborskega otoka do jezua v Melju

Počasi tekoča voda od Koblerjevega zaliva do jezua v Melju. Tam lahko lovite veliko velikih somov, velikih mren, pogost je klen. Ribolovna mesta so ob relativno strmih brežinah. Globina



Reka Drava

vode je od 3 m pa vse do 7 m. Hitrost vode niha od stoječe, počasi tekoče do hitro tekoče.

MOŽNOST RIBOLOVA: klen, krap, mrena, ogrica (sivka), platnica, ploščič, podust, potočna postrv, rdečeočka, rdečeperka, smuč, som, šarenka, ščuka, zelenika.

VRSTA RIBOLOVA: beličarjenje, muharjenje, talni ribolov, vijačenje.

DOVOLJENE VABE: beličarske vabe, kompostni črv, koruza, kruh, sadje, sir, umetna muha, umetne vabe, vabe rastlinskega izvora, vabe živalskega izvora.

► **Reka Drava od mostu za Malečnik do Šmartinskega broda**
Prevladujejo **ciprinidi**, najdejo pa se tudi **salmonidi** in **ro-parji**. Ribolovni revir krasi bujna vegetacija ob sami strugi, ki pa ni moteča za ribiča.

MOŽNOST RIBOLOVA: beličarjenje, muharjenje, talni ribolov, vijačenje.

DOVOLJENE VABE: beličarske vabe, kompostni črv, koruza, kruh, sadje, sir, umetna muha, umetne vabe, vabe rastlinskega izvora, vabe živalskega izvora.

► Gramoznica Duplek

Gramoznica Duplek leži v krajinskem parku. V njej domujejo veliki somi, krapi, mnogo je ploščičev in rdečeočk, pa tudi kakšen srebrni koreselj (babuška) in amur živita v njej.

MOŽNOST RIBOLOVA: ameriški somič, amur, babuška, krap, ploščič, rdečeočka, smuč, som, ščuka, tolstolobik.

VRSTA RIBOLOVA: beličarjenje, talni ribolov, vijačenje.

DOVOLJENE VABE: blestivka, kompostni črv, koruza, kruh, sadje, sir, umetne vabe, vabe rastlinskega izvora, vabe živalskega izvora.



Gramoznica Duplek

► Ribnik Betnava

Ribnik je bogato naseljen s krapi, nekaj pa je tudi srebrnega koreslja. V prijetni brunarici je prostor za srečanja, nudi pa tudi varno zavetje ob poletnih nevihtah.

MOŽNOST RIBOLOVA: babuška, krap.

VRSTA RIBOLOVA: beličarjenje.

DOVOLJENE VABE: beličarske vabe, briketi, kompostni črv, koruza, kruh, sadje, sir, vabe rastlinskega izvora, vabe živalskega izvora.

Gramoznica Hoče

Gramoznico Hoče napaja podtalnica, zato je voda čista, hladna, v njej so naseljeni kapitalni krapi in amurji.

MOŽNOST RIBOLOVA: amur, babuška, krap.

VRSTA RIBOLOVA: beličarjenje, talni ribolov.

DOVOLJENE VABE: bojli, kompostni črv, koruza, kruh, sadje, sir, vabe rastlinskega izvora, vabe živalskega izvora.

Ribnik Univerze Pivola

Prvotno je bil ribnik namenjen namakanju sadovnjakov, ker pa je presegalo potrebe, je nastal lep in prijeten ribolovni objekt. V ribnik teče pohorski potok. Bogato je naseljen s krapi in ščukami, veliko pa je tudi rdečeočk in zelenik.

MOŽNOST RIBOLOVA: ameriški somič, babuška, krap, smuč, som, ščuka.



Ribnik Univerze Pivola

VRSTA RIBOLOVA: beličarjenje, muharjenje, talni ribolov, vijačenje.

DOVOLJENE VABE: beličarske vabe, bojli, briketi, koruza, kruh, sadje, sir, umetne vabe, vabe rastlinskega izvora, vabe živalskega izvora.

► Ribnik Razvanje (Transom)

Ribnik je nastal ob kopanju gline za opekarno. Bližina Maribora mu daje poseben čar, navsezadnje je le nekaj sto metrov postaja lokalnega avtobusa. Ribolovna mesta so lepo urejena, vsa okolica pa ima podobo mestnega parka. Kapitalni krapi in otočki iz vrba nudijo dovolj izzivov vsakemu športnemu ribiču. Primestna ribnika, stari in novi del, sta bogato naseljena s kapitalnimi krapi, veliko je tudi srebrnega koreslja.

MOŽNOST RIBOLOVA: ameriški somič, babuška, krap.

VRSTA RIBOLOVA: beličarjenje.

DOVOLJENE VABE: briketi, kompostni črv, koruza, kruh, vabe rastlinskega izvora, vabe živalskega izvora.



Ribnik Razvanje (Transom)

► Ribnik Slivnica 2

V ribnik se steka meteorna voda iz Pohorja, zato je voda malo hladnejša. V njem prevladujejo krapi in ščuke. Dostop je mogoč z avtomobilom neposredno do lovnege mesta. Ker je med gozdoma, v njem vladata skoraj brezveterje in prijetna mikroklima.

MOŽNOST RIBOLOVA: ameriški somič, babuška, koreselj, krap, rdečeočka, smuč, som, ščuka.

VRSTA RIBOLOVA: beličarjenje, muharjenje, talni ribolov, vijačenje.



Ribnik Slivnica

DOVOLJENE VABE: kompostni črv, koruza, kruh, sadje, sir, umetne vabe, vabe rastlinskega izvora.

Nuška Božičnik, foto: Boris Radevski

NUŠKA BOŽIČNIK, kot topel sončni žarek!

Ljudje se v življenju srečujemo s prijetnimi, pa tudi z manj prijetnimi – lahko celo z žalostnimi dogodki, kot je svetovna virusna okužba covid-19, ki nas je potisnila v neko temno sivino našega življenja. A po znanem ljudskem reku, da upanje umre zadnje, nam v večini primerov z našo trdno voljo prizadevnosti, tudi s kančkom sreče, na koncu lahko le posije žarek, ki prodre skozi sivino in nam s svojo toplino povrne upanje v lepši jutrišnji dan.

Tudi v naši dolgoletni športnoribolovni dejavnosti, ki jo uspešno povezuje Ribiška Zveza Slovenije, se srečujemo s številnimi tegobami, kot so: onesnaževanje in regulacije vodotokov, uničevanje ribjega življa zaradi ribojedih ptic, obdavitve (koncesija) itn. A po drugi strani smo doživeli tudi prijetna presenečenja, med katera v prvi vrsti sodi izgradnja številnih čistilnih objektov, ki z vgrajeno čistilno napravo omogočajo, da imamo čistejšo vodo tako ljudje kot vsa druga živa bitja, med katerimi je tudi ribji življ, kateremu ribiči namenjamo posebno pozornost.

O različnih številnih dogodkih, povezanih z našo športnoribolovno dejavnostjo, si dopisniki našega glasila Ribič že nekaj desetletij prizadevamo, da vas, bralce, seznanimo in vam čim nazorneje predstavimo zadeve, ki naj bi vas zanimala, seznanile, opozorile, vas predstavile ter ob tem javno nagradile in vas navsezadnje dodatno vzpodbudile k prizadevnosti ustvarjalnosti.

Da so naši članki predstavljeni na pričakovanem nivoju, nam priskoči na pomoč odgovorni urednik, ki zna postaviti, kot temu radi rečemo, »češnje na torto«, pa naj si bo to z besedno ali fotografsko primernejšo postavitevjo, opredelitvijo, a vendarle ne tako, da bi z omenjenim spremenil bistvo članka. Zato si dopisnik želi imeti »na drugi strani mize« primerno izobraženega in predvsem kulturnega človeka, kot sta bila naša zelo cenjena sotovariša Miran Svetina in Tone Urbas. Prav s Tončkom na čelu smo s takratnimi sodelavci uredniškega odbora po nekajletnem pregovarjanju le uspeli »izboriti« večji, času primernejši format našega glasila. Tudi turbulentna obdobja so del vsakega poklica, ustvarjanja. Tudi pri ustvarjanju vsebin je tako.

A čas postavi stvari na pravo mesto, radi poudarimo takrat, ko si želimo ali pa doživimo prijetno spremembo, kot smo jo npr. z uspešnim kadrovanjem predsedujočih sotovarišev naše krovne organizacije RZS. Slednji so nas pred letom in pol prijetno presenetili z odločitvijo, da delo odgovorne urednice prevzame slavistka in športna ribička Nuška Božičnik.

Že ob prvem, zelo prijaznem povabilu k sodelovanju z našo novo urednico človek nepričakovano začuti neko dodatno energijo, obogateno z neizmernim zadovoljstvom, primerljivim z občutnim srečnim izhodom, ki ga s svojo človeško toplino prispevajo le ljudje kova naše Nuške.

Ob takem prijetnem spoznanju se človek upravičeno vpraša, le zakaj se to ni zgodilo že prej.

O Nuški Božičnik nam je predsednik Uredniškega odbora in podpredsednik RZS, **Igor Kloboves**, poudaril naslednje: »Nuška je naša prijetna, skromna in nekonfliktna sodelavka, s primerno izobrazbo, kar je zelo pomembno pri njenem uredniškem delu. Prijetno nas preseneča s svojo inovativnostjo in odprtostjo pri uvedbi novosti na različnih področjih njenega zahtevnega in obsežnega dela. Med drugim zna poskrbeti za mladino, kar med drugim potrjuje z njenim Kotičkom za mlade ribiče v našem glasilu Ribič. Je pripadnica naravovarstvene dejavnosti in, kar je zelo razveseljivo, je vneta ribička in še bi lahko naštevali. Nuška

je idealna oseba za delo odgovorne urednice, je prava mravljica, a žal to spoznaš šele takrat, ko je ni na delovnem mestu.«

Odločili smo se in Nuško Božičnik zaprosili, naj nam skozi postavljena vprašanja zaupa o tem in onem z namero, da bi se malo bolje spoznali, kar je vljudno sprejela.

Nuška, če se ne motim, je vaš rojstni kraj Krško ali morda Brestanica. Vem le, da so na vas ponosni ribiči RD Brestanica Krško?

»Prihajam iz manjšega naselja Koprivnica v Občini Krško in sem članica Ribiške družine Brestanica - Krško od leta 2012. Rada se vračam v domače kraje, čeprav čas ne dopušča vedno toliko, kolikor bi si želela, sploh sedaj v času strogih ukrepov.«

Morda izhajate iz ribiške družine?

»Ne ☺ Dedek po očetovi strani in njegova brata so bili lovci. Jaz sem prva, ki se je podala v ribiške vode, pa še to po spletu okoliščin in kančkom usode, bi lahko rekli.«



Nuška Božičnik, odgovorna urednica

S katerim letom starosti ste prvič prijeli za ribiško palico in katera vrsta ribe vas je navdušila in očarala?

»Otroški spomini segajo nazaj v čas, ko smo na morju nepremično stali in gledali ribiče, kako lovijo. Očetov prijatelj je z veseljem dovolil, da mu pri ribolovu »gledamo pod prste«. Pozneje sem se z ribiško palico srečala na taboru, ki ga je Komisija za delo z mladimi organizirala na ribnikih Mačkovci v Brestanici.«

Vaš prvi ribiški mentor je bil ...?

»Edi Zidarič, takratni predsednik Ribiške družine Brestanica - Krško, je bil eden prvih pobudnikov, ki me je dve leti zapored prosil, če bi sodelovala na taboru mladih ribičev, ki je potekal na ribnikih Mačkovci. Po mislih mi je rojilo, kako bom kaj napisala, ko pa o ribištvu ne vem ničesar. Prvo leto sem sodelovanje zavrnila. Naslednje leto sem le zbrala pogum in se odločila, da bom napisala članek o taboru in posnela nekaj fotografij. Tako se je začelo. Poleg gospoda Zidariča sta tu še Sandi Strupeh in Jože Pribožič iz RD Brestanica - Krško, ki sta mi pomagala pri mojih začetkih. Tukaj sta potem še Anton Kosi, ki je bil takrat predsednik Komisije za delo z mladimi, in Drago Ornik, ki sta tudi vztrajala, da se jim pridruživ pri delu. Z otroki in mentorji smo se družili vseh pet dni tabora, lepo so me sprejeli, za rojstni dan so mi celo nabrali lep šopek travniških rož. Zelo lepo dejanje. Takrat so me vzeli za svojo in želeli, da sodelujem v Komisiji za delo z mladimi pri RZS, tudi zato, ker sem po izobrazbi profesorica slovenščine. Ni mi preostalo drugega, kot da sem sprejela. Včlanila sem se v ribiško družino in opravila tudi ribiški izpit takoj po preteku šestmesečne pripravniške dobe. Ponosna sem tudi na priznanje znak za ribiške zasluge, ki mi ga je ribiška družina podelila leta 2014.«

Vam je morda pri srcu še katera druga športna panoga?

»Rada smučam. Na smučkah stojim že od malih nog, z družino smo se vsako leto vsaj za kak dan odpravili na bele strmine.«

Leto in pol ste zaposleni na RZS kot odgovorna urednica. Kar zahtevno delo, mar ne? Dopisniku se zgodi, da zamudi predpisani rok oddaje članka, kar je verjetno eden ključnih težav pri vašem sestavljanju glasila? Je morda težav več glede na prostorske možnosti in želje dopisnikov? Nuška, bi bilo morda pri vašem delu le treba kaj doreči – spremeniti!?

»Delo še zdaleč ni preprosto, kot bi si kdo mislil. Včasih je prispevkov premalo, spet drugič preveč. Vsak si želi, da njegov prispevek objavimo, a niso vedno vsi primerni. Izbirati moramo glede na rubrike, aktualnost teme, primernost vsebine, samo oblikovanje glasila, usklajevanje s preostalo vsebino in fotografijami. Žal je velikokrat tako, da vsem željam bralcev in piscev ne moremo zadostiti. Ribičev je 11000 in vsakemu so blizu določene vsebine. Zato je nemogoče ugoditi vsem, trudimo pa se, da je za vsakega nekaj. Želimo si, da bi bili pogumnejši in več pisali. Dobrodošel je vsak, tem za pisanje je veliko (strokovne, reportaže, pripovedi, vsebine za mlade ribiče, posebni dogodki, jubileji ribiških družin ...). Zato kar pogumno! Letos Ribič praznuje 80 let, na kar smo lahko izredno ponosni in verjamem, da lahko še naprej skupaj oblikujemo glasilo, ki bo v ponos vsem in ga bomo z veseljem prebirali.«

Naj na koncu pogovora naši prijazni Nuški zaželimo polno mero zdravja, lepih trenutkov, preživetih v tihožitju na bregovih naših voda, in še mnogo uspešnih – ustvarjalnih uredniških zmag!

Jože Šmejc

Izjemno sodelovanje ribičev iz Vipavske doline

Projekt Life for Lasca, katerega glavni cilj je ponovna naselitev primorske podusti v reko Vipavo in njene pritoke, se nezadržno približuje sklepnemu letu delovanja. Tako smo sedaj na točki, ko se lahko ozremo nazaj in podrobneje ocenimo dosedanje delo v Vipavski dolini.

Poleg omejevanja tujerodne donavske podusti, ki je ena izmed večjih groženj "domači" primorski podusti, smo opravili monitoring celotnega povodja reke Vipave in tako pridobili nazorne podatke o ribjem sestavu tukajšnjega območja. V potoke Jovšček, Močilnik in Ozlenšček smo doslej naselili 71.052 primerkov primorske podusti.

Vsa leta so nam pri delu velikokrat priskočili na pomoč tudi ribiči RD Ajdovščina in RD Renče. Rezultati, ki smo jih dosegli, so zagotovo plod odličnega sodelovanja z njimi.



Ekipa RD Ajdovščina



Ekipa RD Renče

V imenu celotne ekipe Life for Lasca se zahvaljujem vodstvu obeh družin, predsedniku in gospodarju RD Ajdovščina Davidu Marcu in Bogdanu Zemljiču, predsedniku in gospodarju RD Renče Marku Lipovžu in Egonu Dolencu ter izjemni četici vseh preostalih članov, ki so z nesebično pomočjo preživeli z nami ure in ure na terenu. Na začetku projekta smo bili partnerji, sedaj prijatelji.

V sklepni fazi projekta našo ekipo čaka še veliko prizadevanj, vendar se ob takem sodelovanju veselimo vsakega prihodnjega izziva.

Hvala!

Za projekt Life for Lasca

Samo Bratož

Zavod za ribištvo Slovenije

RIBIČIJA, PRIJATELJI, POSLANSTVO

Spretni tatovi lahko lomijo ključavnice in odnesejo vse, kar si ustvaril, ogenj lahko pogoltne tvoj dom, sebičnost, prihodnost ... Usoda pa ne more odvzeti tistega, kar si dal prijateljem; to bogastvo je za vedno tvoje.

Moč dobrih medsebojnih odnosov je vir neizmerne bogastva, ki vodi v lepšo prihodnost vseh nas ribičev. Zavedajmo se, da bo treba združiti vse naše znanje, da bi uspeli premagati kruta dejstva, ki so odraz našega početja. A ne bo preprosto. V težkih časih, ko negotovost kroji naša življenja, vse prevečkrat ne vidimo luči na koncu hodnika. A za vsakim dežjem posije sonce.

Ko se oziram po prehojeni poti, se zavedam, da sem imel veliko srečo. Pridružil sem se ribiški bratovščini, ki me je vsa leta dopolnjevala v vseh pogledih. Poleg službe, družine in številnih obveznosti je druženje med ribiči zadovoljstvo, ki ga je nemogoče opisati v nekaj stavkih.



Na izviru Kroke

V minulem letu smo bili zaradi virusne nadloge še vedno postavljeni v omejitve na področju ribiških aktivnosti. A se je vseeno našlo nekaj dobrih trenutkov in zgodb, ki sva jih z Jernejem opisala v prejšnjih ribičih. Verjamem, da bo v prihodnje bolje. Verjamem, da bomo v novem letu več za vodo, ki nas osrečuje, polni naša življenja z zgodbami in lepimi trenutki.

A potegnimo črto in se v novem letu raje spomnimo na lepe trenutke iz preteklosti, ki nas ženejo naprej, dajejo voljo za vztrajnost in upanje, da bo jutrišnji dan spet lepši.



Pomoč mlademu ribiču



Sektorska sodnika

Na svetovnem prvenstvu v LRP za mladince, kjer so nama zaupali funkciji sektorskih sodnikov, me še vedno prevzamejo dobri občutki, ko se spomnim na reprezentanco ZDA in gospo, ki je prišla s Floride spodbujat svojega sina. Navdušenje nad čudovito reko Savinjo, brezskrbnim gibanjem v naravi je bilo zanj nekaj nepojmljivega in nadrealističnega. Kar ni mogla verjeti, da je v njej neznani deželi to sploh mogoče.

Zato moramo ribiči poskrbeti, da bogastvo ohranjamo in nadgrajujemo s svojimi pozitivnimi dejanji, ki bodo tudi mladim dajali občutek varnosti, pripadnosti in volje za sodelovanje.



Prihodnost ribištva: mlada navdušenca

Ribičija pa ni samo ribolov, ohranjanje voda in nam ljubega življa, ohranjanje čistosti in biotske raznovrstnosti. Ribičija je tudi druženje, ki ga lahko razumemo samo tisti, ki smo del tega: ribiči, prijatelji, navdušenci.



Ribiška kuharja – nepozabni trenutki

SREČNO v letu 2021 želiva vsem ribičem, ki z veseljem prebirate najine prispevke.

Ostanimo zdravi in veliko ribiških užžitkov.

Besedilo in fotografije:
Branko Hriberšek



KAJ POČNEMO RIBIČI POZIMI?

Ko ob koncu septembra gozdovi začno spreminjati zeleno obarvanost v rumeno in pozneje v zlato rjavo, se počasi umirja tudi življenje v vodah. Z jesenjo in začetkom zime se namreč začne čas, ko postaja življenjski ritem zaradi nižjih temperatur večine vodnih živali upočasnen.

To velja tudi za številne ribe vrste, vendar nekatere izmed njih zimsko obdobje vseeno preživijo zelo burno, saj se zanje začneta najpomembnejše »opravilo« – razmnoževanje. Zaradi drsti v tem letnem obdobju jih imenujemo zimske drstnice in mednje sodita tudi pri nas živeči domorodni vrsti postrvi (potočna in soška), potočna zlatovčica in šarenka. S športnoribolovnega vidika je za upravljavce življa rek v njihovih zgornjih delih toka te vrste najpomembnejša skupina rib. Zato je večina ribiškojivljenjskih ukrepov, ki jih izvajamo tam, namenjena prav njim. Da bi drst potekala s čim manj motnjami, je delno poskrbel že zakonodajalec, saj so skladno z določili Zakona o sladkovodnem ribištvu postrvi pozimi v lovopustu. Tako imajo takrat v vodotokih, v katerih si ne delijo življenjskega prostora s sulci, pred nami, ribiči, skoraj popoln mir. Tudi drugi ljudje se praviloma v hladnem letnem obdobju ne zadržujejo ob vodah ali na njih in le želeli si je, da v času drsti – pa najsi gre za zimske ali spomladanske drstnice – tudi takrat v vodotokih ne bi izvajali različnih vodnogospodarskih ukrepov oziroma del.

In kaj počne večina ribičev muharjev, ki so včlanjeni v ribiške družine upravljavke s salmonidnimi revirji, v tej zanje »mrtvi« sezoni? Manjšina se občasno nadeja prijema kralja voda in se podaja na sulčelov, drugi, delovno aktivnejši, vneto sodelujejo pri ribogojških in drugih opravilih (pri različnih izlovih, smu-

kanjih, izgradnji in popravilu morebitnih družinskih objektov in naprav), spet tretji opravljajo nadzor v ribiškem okolišu, medtem ko se četrti intimno posvečajo izdelovanju umetnih muh pred novo ribolovno sezono ... Obstajajo pa tudi člani, ki jim je zgolj do ribolova in se drugih aktivnosti, nujnih tudi za izpolnjevanje izključno njihovih ribiških pričakovanj, udeležijo le, kadar so k temu prisiljeni – ali z obveznimi delovnimi akcijami ali pa z zagroženim finančnim nadomestilom za neopravljena dela. O načrtovanih in opravljenih nalogah v ribiški družini so člani sicer seznanjeni ali s poročili na občnih zborih ali pa z zapisi in obvestili na domačih straneh na svetovnem spletu. A kaj, ko se marsikdo občnega zbora sploh ne udeleži in tudi družinske domače strani ne pogleda.

Vzpodbuditi ne- ali manj aktivne člane k sodelovanju še na drugih področjih delovanja ribiške družine, razen pri ribolovu, je ena izmed nalog, ki si jih je zadalo tudi vodstvo RD Ljubno ob Savinji. Tako je v času, ko je drst potočnic prehajala proti višku, organiziralo za člane, ki tega še niso videli v živo, prikaz postopka pridobivanja spolnih celic in oploditve iker. V ribogojnici v bližini ribiškega doma na Ljubnem nas je zjutraj pričakala ribogojna ekipa s predsednikom, gospodarjem in ribogojcema na čelu. Zainteresirane ribiče za ogled prikaza (žal bi nas lahko prešteli na prste obeh rok) je vodja najprej napotil na razkuževanje obut-





Prisotni člani so pozorno spremljali razlago postopka smukanja.

ve, da ne bi v ribogojnico nehote prinesli kakšne ribje bolezni, nakar je podrobno razložil sam postopek priprave mlečkarjev in ikrnic na smukanje.

Po osmukanju so plemenke vrnil v ribogojniške bazene, po oploditvi pa je ribogojec ike še istega dne odpeljal v Podvolovljek v družinsko valilnico. Tam bo potekal njihov nadaljnji razvoj – valitev iker do zaroda in rast do mladice, katerih del bo namenjen za nadaljnjo rejo, preostali del pa bodo pripeljali do gojitvenih potokov, kjer naj bi rastle in se razvijale do spolne zrelosti. Tako sonaravno vzgojene ribe so po tem razvojnem ciklu namenjene za poribljavanje ribolovnih vodotokov, s katerimi upravlja ribiška družina.

Za nekatere izmed nalog pri ribiškem upravljanju so občasno potrebne takšne oblike fizične aktivnosti, kjer bi lahko nastale nesreče z lažjimi ali težjimi telesnimi poškodbami. Hkrati povprečna starost delovno aktivnih članov večine ribiških družin ni prav majhna in posameznika lahko ob malo večjem naporu nepričakovano izda srce, še posebno, če predhodno ne jemlje resno morebitnih opozorilnih znakov. Takrat je hitra neposredna pomoč izjemno pomembna; da je uspešna, mora tisti, ki jo nudi, dajanje prve pomoči tudi dobro obvladati, še posebno, ker je Zgornjesavinjski ribiški okoliš po razvejanosti izredno velik in odmaknjen. Posledično reševalce nujne medicinske pomoči v idealnih razmerah lahko pričakujemo namreč šele po 15 do 45 minutah, torej ko je včasih lahko že prepozno. Zavedajoč se tega je vodstvo ribiške družine proti koncu letošnje zime pripravilo obnovitveni tečaj prve pomoči, ki je bil za ribiške čuvaje in članne odlovne ekipe obvezen, preostala prosta mesta pa so zasedli



Oplajanje dela iker z mlečkom enega od samcev



Smukanje ikrnice, ki ga izvajajo trije najodgovornejši za to področje dela (in tudi sicer) v družini.



Oživiljanje »ponesrečenca« s pomočjo dr. Praperja

drugi člani ribiške družine. Povabljeni predavatelj dr. Praper iz Univerzitetnega kliničnega centra v Ljubljani, ki je tudi sicer strasten ribič, je za slušatelje pripravil teoretični in praktični tečaj nujne prve pomoči s poudarkom na poškodbah in obolenjih, za katere obstaja večje tveganje pri ribolovu oziroma del v sklopu ribiškega upravljanja.

V dopoldanskih urah nas je 24 članov ljubenske ribiške družine v jedilnici Osnovne šole Ljubno spremljalo teoretični del, ki je obsegal najnujnejše nasvete in usmeritve, kako ravnati ob takšnih ali drugačnih poškodbenih oziroma trenutnih bolezenskih stanjih posameznika. S spremljajočo projekcijo risb in besedila nam je predavatelj nazorno približal tako prepoznavanje poškodb kot tudi način, kako poškodovancu nuditi prvo pomoč. Po vmesnem odmoru smo »na prizorišče« stopili še slušatelji. S pomočjo dr. Praperja smo vsi udeleženci tečaja simulacijsko izvedli ukrepe v primerih nezvesti in srčnega zastoja (brez avtomatskega eksternega defibrilatorja in z njegovo pomočjo). Upamo, da nam pridobljenega znanja v prihodnosti ne bo treba uporabiti.

Besedilo in fotografije: Franc Rebeušek

OPOMBA: Prispevek je nastal pred izbruhom koronavirusa.



ZMAGOVALEC NATEČAJA KRKA SKOZI MOJE OČI JE TOMAŽ MIKEC

Dobro leto je minilo, odkar so v RD Novo mesto razpisali fotografski natečaj. Poimenovali so ga Krka skozi moje oči, skozenj pa so pri fotografijah spodbujali iskanje ljubezni do Krke. Kot so zapisali v vabilu, je ta vodotok pomembna vodna žila nekdanje Kranjske dežele in druga najdaljša povsem slovenska reka. Še pomembneje: pri ljudeh zbuja radost in navdih, deležni so ju domačini, popotniki, ljubitelji vodnih aktivnosti, ribiči, občudovalci narave in tamkajšnje kulturne krajine.

Na razpis se je s fotografskimi izdelki prijavilo 21 fotografov, ki so v objektivu poskušali ujeti Krko, kot jo vidijo njihove oči. Avtorji natečaja so tako prejeli 82 fotografij Krke z motivi reke, njene okolice, bogatega vodnega in obvodnega

sveta, vodnih športov in prepletov mikavne naravne in kulturne dediščine ob njej.

Ob izteku natečaja konec lanskega oktobra je komisija, ki so jo sestavljali Zoran Leko, Črt Šuštar (RD Novo mesto), Matjaž



Zmagovalna fotografija Tomaža Mikca



Drugouvrščena fotografija avtorja Alena Zulića



Tretje mesto je zasedla fotografija Staneta Pence.

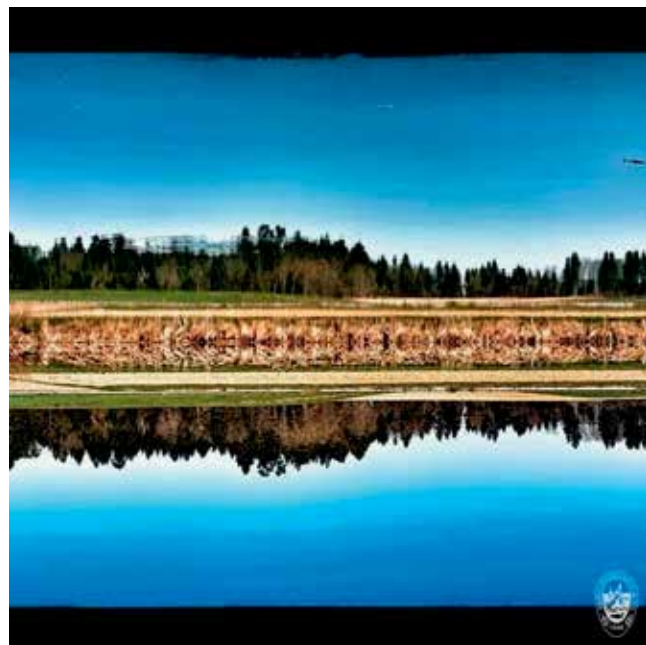


Četrto mesto si je prislužil Darko Jakovac.

Kuzma (Zavod Novo mesto), Damjan Kozjan (Foto Asja) in mednarodno priznani fotograf Borut Peterlin, pregledala in ocenila prispele fotografije.

Za zmagovalca so razglasili **Tomaža Mikca**, drugouvrščeni je **Alen Zulić**, tretji pa **Stane Penca**. Podelili so tudi nagrado za četrto mesto. Fotografija Krke pri Kostanjevici, avtorja **Darka Jakovca**, posneta z dronom, je na žirijo naredila odličen vtis in so jo zato uvrstili v izbor najboljših fotografskih izdelkov natečaja.

Zmagovalčeva fotografija prikazuje ju-tranjo Krke, iz katere se dvigujejo meglice, ki so kot čipka, skozi katero se na gladino



Med objavami na Instagramu so kot najlepšo izbrali fotografijo uporabnice tina8tina8tina.

zlivajo zlate niti Sonca, znanilca prebujajočega se dne. Zmagovalno fotografijo je komentiral tudi član komisije in priznani fotograf Peterlin: "Ta fotografija nas je vse prepričala na prvi pogled. Na tej fotografiji se svetloba vali po vodi in avtor je z daljšim osvetlitvenim časom pričaral svilnatost gladine Krke, ki nežno teče proti morju. Fotografijo zaokroži objem mogočnih dreves, kot nemih opazovalcev. In tako vzdruže pozoren opazovalec podoživi, kar je magija fotografije kot medija."

Zmagovalac je za nagrado prejel 500 evrov, drugouvrščeni 300, tretjevrščeni 200 in četrti 100. Poleg natečaja z zbiranjem fotografij je na Instagramu potekal tudi vzporedni natečaj z oznako #rdnovomesto. Prvo nagrado je s fotografijo Up is down (slov. Zgoraj je spodaj) osvojila uporabnica Instagrama tina8tina8tina.

Ko bodo okoliščine to dopuščale, bodo organizatorji pripravili razstavo fotografij vseh sodelujočih avtorjev na natečaju. Razstava bo v prostorih Galerije Kocka (KC Janeza Trdine) v Novem mestu.

Poleg rednega ribiškega upravljanja so različne aktivnosti, namenjene širši javnosti – ena takšnih je bil minuli natečaj – sijajna priložnost za približevanje ribištva drugim ljubiteljem narave in krajine. Tovrstne akcije so kuturno bogate

in vredne posnemanja, zato se bodo v takšni ali drugačni obliki za podobno predstavitev ribičev v prihodnosti bržkone odločili tudi v kateri od drugih RD pri nas.

Jure Ušeničnik

Ko bodo okoliščine to dopuščale, bodo organizatorji pripravili tudi razstavo fotografij vseh sodelujočih avtorjev na natečaju.

**TRGOVINA
Z RIBIŠKO OPREMO**
Sport
DANILO

Danilo Bižal s.p., Smledniška 32, 4000 KRANJ
Tel., fax.: 04/232-50-50, 041 643-194
E-mail: sport.danilo@siol.net Spletna stran: <http://www.sport-danilo.si>

Izdelava, prodaja in servisiranje ribiške opreme.
Pred pričetkom muharske sezone smo pripravili pestro ponudbo umetnih muh, ki jih lahko izdelamo tudi čisto po vaših željah.

GSM: 040/225-516; e-naslov: ribistvo.mozina@gmail.com;
spletna stran: www.ribistvo-mozina.si

RIBOLOV V ČASU KORONE

V času epidemije, ko je vse zaprto, se je težko soočiti s sedenjem med štirimi stenami. Otroci potrebujejo naravo in socializacijo. Mi smo se tega lotili na svoj način. Ribolov nam je pomagal pri soočanju z vsakdanjim stresom.

Z ženo imava šoloobvezna sinova, ki sta se, tako kot njuni vrstniki, približno dva meseca šolala doma. Vsi s podobno družinsko situacijo veste, koliko stresa je to prineslo s seboj – od pomanjkanja računalnikov (vsak bi potreboval svojega, vključno z ženo, ki je delala od doma) do preproste naveličanosti, saj se v našem stanovanju človek v bistvu nima kam umakniti.

Sreča v nesreči pa je bila, da nas je v tistih mesecih spremljalo sončno vreme in da sem se leto pred tem, po 13 letih premora, znova vključil v ribiško družino. Slednje se je izkazalo za izjemno naložbo prav v času od marca do maja. Ko smo se namreč po začetnem šoku ob zaprtju šol navadili in našli skupni ritem, je ribolov postal skoraj dnevna navada. Dopoldne je bilo na vrsti delo za šolo, po kosilu pa smo se trije odpravili za vodo. Naš prvi korak je bil podoben kot pri večini Slovencev v tistem času – ugotoviti,



Poleg platnic, ostrižev in poher so bile najbolj dejavne rdečeočke, neredko so merile tudi okoli 25 centimetrov.



Za nas je bilo pomembno, da smo zapustili stanovanje in bili na zraku, a vseeno smo bili veseli vsake ribe.

do kje sega meja Mestne občine Ljubljana. Na našo srečo je meja ob Hauptmanci na Ižanski cesti – točno do koder sega ribolovni revir Ižica. In prav tam smo preživeli marsikatero popoldne.

Nedaleč stran od nakupovalnega središča Rudnik na robu Ljubljanskega barja smo ob reki Ižici našli nekaj krajev, kjer smo lahko lovili. Bili smo ravno dovolj umaknjeni s poti, da se nismo srečevali s sprehajalci, obenem pa je bil dostop z avtom omogočen, da nam ni bilo treba nositi opreme predaleč.

V bistvu smo v naših karantensko-ribolovnih popoldnevih združili prijetno s koristnim. Fanta sta namreč od učiteljic redno dobivala razne rokodelske naloge (naredi hiško iz naravnih materialov), narediti pa je bilo treba tudi športne vaje (česar v našem dvoinspolsobnem stanovanju nista mogla). Tako da je eden lovil, drugi pa tekal, skakal, delal prevale in vse drugo, kar je pisalo v šolskih navodilih. Sicer pa smo bili dogovorjeni, da sta izmenično





Med spomladansko karanteno smo velik del prostega časa preživali ob reki Ižici.



Tudi za jesen smo pripravljeni, da bomo družinske urice preživljali ob vodi.

lovila z eno palico – po dosedanjih izkušnjah bi bil jaz v primeru, da bi imela vsak svojo, polno zaseden z razvzavljanjem laksa in reševanjem trnkov z dreves in grmov.

Poleg rdečeočk so bili dejavni tudi ostrži, platnice, kakšen klen ter predvsem pohre. Prav one so dale fantoma največ dela – majhna riba, v bistvu kar ribica, ki pa neverjetno močno potegne in potopi plovec, tako da sta bila večkrat prepričana, da imata na drugi strani velikega klana, če ne celo krapa, a na koncu sta najpogosteje izvela prazen trnek. Ko pa je na njem le bila

kakšna pohra, se nista mogla načuditi, kako je lahko nekaj tako majhnega tako zelo potopilo plovec.

Ribolov nam je izjemno popestril dneve, tedne in mesece, ko zaradi omejitev nismo smeli zapustiti Ljubljane (in to vsem štirim – vedno sem namreč rekel, da je pri vsem tem najbolj pomembno dejstvo, da, ko mi ribarimo, ima žena doma mir in čas samo zase). In glede na situacijo okoli nas bodo otroci veliko popoldnevov preživali ob vodi in uživali ob novih dogodivščinah.

Blaž Dominik

V SPOMIN

Janko Šegovc

(1953–2021)

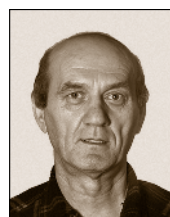
Ribiče Koroške RD in prijatelje je pretresla žalostna vest, da se je v januarju 2021 od nas poslovil dolgoletni član Janko Šegovc. Z njegovim odhodom je nastala neskončna praznina, ki jo bomo napolnili z bogatimi spomini. Hvaležni smo za dni, ki smo jih preživali v njegovi bližini. Leta 1976 je opravil izpit za športnega ribiča. Njegovo delo je bilo vedno cenjeno in prijatelji so vedeli povedati, da je svoje delo vedno opravil z veseljem. V ribiški družini je pustil tudi delček sebe, po čemer se ga bomo vedno spominjali. Kot starejši član je svojo zakladnico znanja vestno predajal novim članom. To znanje in strast je pokazal, ko je v soboto, 30. avgusta, na tekmovalni trasi Koroške RD pri Renjerju v Libeličah zmagal za ribiškega carja za sezono 2013/2014. Imel je veliko odličnih lastnosti, med katerimi so ribiška vzornost, požrtvovalnost in izjemna pripravljenost sodelovati v različnih aktivnostih družine.

Janka ni več, ostal bo lep spomin, da smo bili lahko njegovi sotovariši, da smo skupaj preživali nemalo trenutkov ob vodah. Nastala je praznina, ki je ne bomo mogli nikoli povsem zapolniti.

Koroška RD

Slavko Trivunović

(1957–2020)



Decembra nas je užalostila vest, da se je za vedno poslovil dolgoletni član Slavko Trivunović. V RD Barje se je včlanil leta 2005. Ribiški izpit je opravil spomladi 2006, decembra istega leta pa je bil uspešen tudi pri opravljanju izpita za ribiškega čuvaja. Čuvajske obveznosti je izvajal vestno in odgovorno, pri čemer so mu bile v pomoč bogate terenske izkušnje; Slavko je bil namreč policist.

Ko je čuvajsko značko pospravil v žep, je najraje lovil na ribniku Strahomer ali Krimskem jezeru. Bil je aktiven ribiški tekmovalec, tekmoval je na meddružinskih tekmah, med člani in veterani. Med letoma 2008 in 2012 je bil član Upravnega odbora RD Barje. Ribiški kolegi se spominjamo njegove vedre narave in prijetnega pogovora, ki ni bil omejen le na področje ribolova, saj je bil zelo razgledan, korekten in prijazen. Spoštovani Slavko, počivaj v miru!

RD Barje

Edo Vilfan

(1946–2021)



Na začetku leta nas je presenetilo žalostno sporočilo, da je zemeljski svet za vedno zapustil naš dolgoletni član Edo Vilfan. Ribiški družini Barje je bil zvest okroglega pol stoletja. Bil je klen Barjan, ki je neizmerno ljubil Iščico, z veseljem pa se je odpravil tudi na ribnik Strahomer. Zelo rad je lovil krape, v ribiški bratovščini pa smo ga poznali tudi kot prekaljenega ribiča linjev na Iščici. Ker so mu med ribolovom radi „ponagajali“ manjši ostrži, je z njimi spletel prav poseben odnos. Z Edom smo doživeli številne zanimive prigode in v njegovi družbi ni bilo dolgčas prav nikoli. Ni le lovil, temveč se je posvečal tudi delu na področju ribiškega upravljanja. V zahvalo je leta 1988 prejel red za ribiške zasluge III. stopnje z listino, leta 1997 pa red za ribiške zasluge II. stopnje z listino. Dragi Edo, hvala za vse in naj ti bo lahka slovenska zemlja.

RD Barje

Rajko Kalan

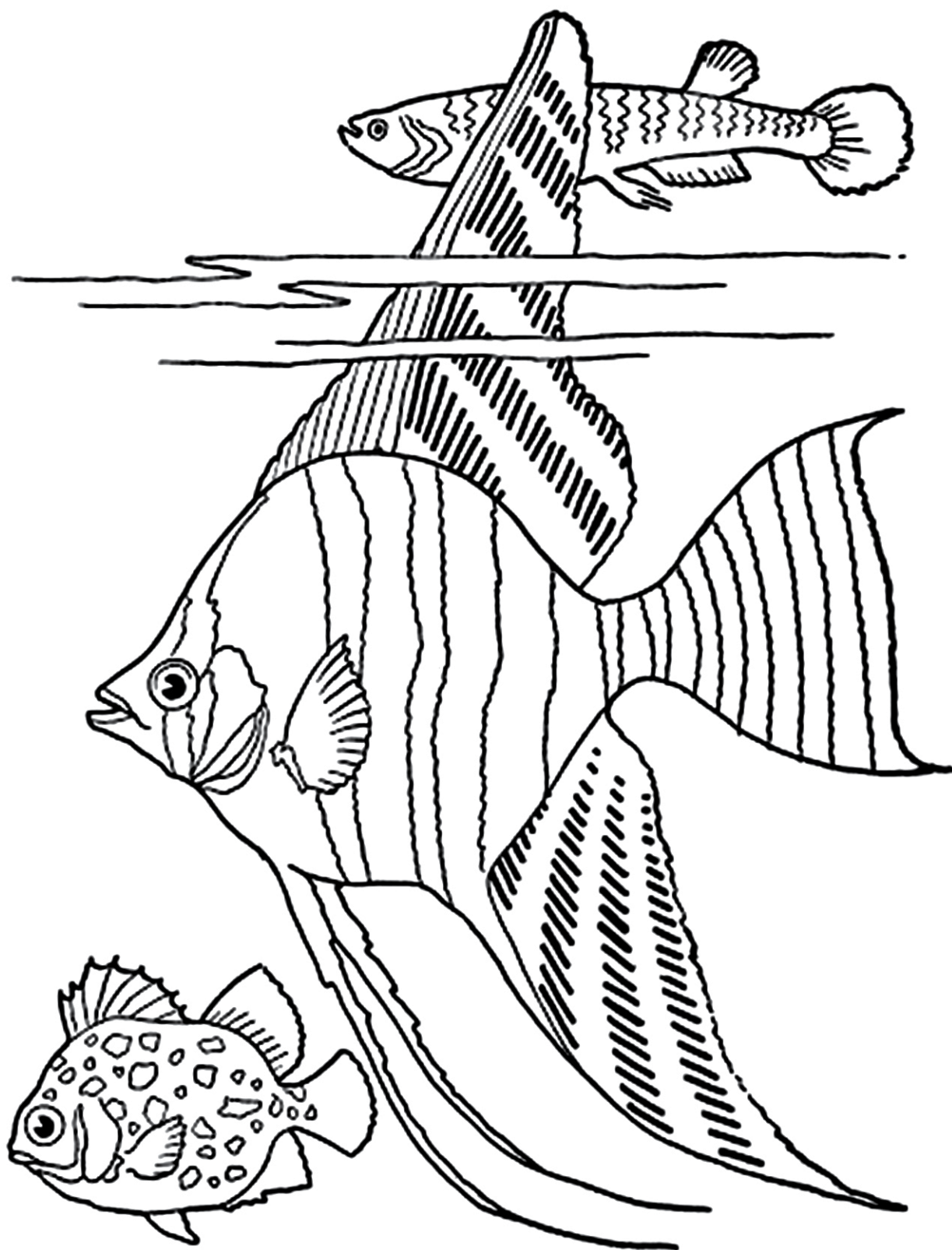
(1954–2020)



V začetku decembra 2020 nas je zapustil dolgoletni član, nekdanji gospodar tekočih voda in član upravnega odbora, Rajko Kalan. Njegov prispevek v ribiški družini je temeljil predvsem na dobrem in skrbnem gospodarjenju s tekočimi vodami. Vedno je priskočil na pomoč z nasveti in izkušnjami, ki si jih je nabiral z leti. Lovil je vse vrste rib in bil zelo vesel, če mu je družbo delal še kateri od ribiških tovarišev. Njegova posebna strast je bil morski ribolov, hkrati je bil član tudi izolske Menole, kamor je zahajal, če mu je dopuščal čas. Njegova poslednja želja, da bi končal na morju, se je tako uresničila in sedaj počiva v miru med morskimi valovi. Ribiči RD Bistrica Domžale ga bomo ohranili v dobrem spominu.

RD Bistrica Domžale

Pobarvanka



IZDELAVA MUHARICE 1. del

Trenutni nestabilni časi so za večino od nas velik izziv, s katerim se vsak spopade na svoj način. Velika večina nas je od voda oddaljena že zaradi lovopusta in ne le trenutnih socialnih razmer. Le redki med muharji uspejo zmociti vrstico v upanju na sulca ali ščuko, pa še to večinoma le na lokalnih revirjih. Tudi nakupovanje pribora poteka na daljavo. Veliko nas je, ki prav vsega ne želimo kupovati prek spleta, ne da bi bili pred tem popolnoma prepričani v upravičenost nakupa. Ena od takšnih stvari je verjetno tudi palica – muharica, ki je eden osnovnih delov muharjeve opreme, od katerega je odvisno marsikaj. Ena od rešitev je trenutno lahko, da si jo sestavimo sami. Največja prednost lastne izdelave palice je, da si resnično izdelamo vse skupaj po svojih željah: lahko posebno dolgo ali kratko, lahko zelo lahko in nežno ali pa po drugi strani nekaj močnejšega. Možnosti je veliko in vse lahko prilagodimo svojim željam, potrebujemo le malo spretnosti in osnovnega orodja, sestavne dele pa moramo verjetno kupiti. Tokrat se bomo najprej seznanili z izbiro in orodjem, pozneje pa tudi s samim potekom izdelave oziroma sestavljanja izbranih komponent.

Najverjetneje se bodo za lastno izdelavo palice odločili muharji z malo več izkušnjami in ne popolni začetniki. V njihovem naboru opreme je že vsaj ena od večnamenskih muharic, nekje okoli številke pet. Zato na prvo mesto postavljam izbiro osnove ali gole palice (ang. *blank*), na katero potem pritrdimo sestavne dele. Izraz »blank« je sicer tujka, a je v muharskem izrazoslovju dokaj uveljavljen in ga bom v nadaljnjem besedilu tudi uporabljal. Za prvo izbiro nekoga, ki se



Osnova – naša bodoča palica, ki smo jo izbrali (t. i. blank).



Sestavni deli za palice od leve proti desni: držalo kolesca, ročaj, zaključni obroček, držalo muhe (posebna kupljena preklopna različica), prvi obroček s keramičnim vložkom, osnovni obročki si sledijo po velikosti navzdol, in vrhni obroček.

s tem seznanja prvič, je moj predlog grafitni blank. V prvi vrsti zaradi dolgoletnega razvoja in neločljive povezave s sodobnim muharjenjem. Med drugim je tudi cenovno nekako najprimernejši vsaj za prve korake na tem področju. Naslednja odločitev je izbira vrste palice (številka AFTMA) in njena dolžina. Kot sem že omenil, je to odločitev posameznika, pomembno pa je tudi število delov, iz katerih želimo imeti palico. Vsekakor je pred nakupom priporočljivo dobro prebrati značilnosti naše bodoče palice, ki jih ponuja prodajalec ali pa proizvajalec, da na koncu ne bo rezultat nekaj, česar nismo želeli, ali celo nekaj, kar že imamo. Cenovno se blanki tudi zelo razlikujejo in za prvega verjetno ne bomo izbirali nekaj dragega. Tisti iz nižjih cenovnih razredov popolnoma zadostujejo. Marsikje trgovci ponujajo tudi pakete z vsemi potrebnimi sestavnimi deli skupaj

in nam tako prihranijo veliko časa in odločitev, poleg tega pa so po navadi tudi cenovno ugodnejši. Obstajajo tudi pripravljene paketi s samo določenimi kombinacijami sestavnih delov, za druge pa poskrbimo sami. Možnosti je res veliko. Slednji so zelo primerni takrat, kadar nekatere od sestavnih delov že imamo.

Naslednje, kar potrebujemo, je nosilec muharskega kolesca; izbirate lahko med mnogimi in večina je takšnih, ki imajo osrednji del iz lesa. Z malo brskanja po spletu lahko hitro najdemo nekaj primernega. Tudi grafitni so popolnoma primerni, je pa res lepše, če se barvi palice in nosilca vsaj delno ujemata. Pri velikosti nosilca moramo biti pozorni, da ima tudi pokrovček na zadnjem delu, kar je pomembno za lažje palice (AFTMA 0-5), pri katerih ne želimo čepa iz plute na spodnjem delu (ang. *fighting butt*). Izberemo tudi najožji premer nosilca, a še vedno širšega od spodnjega premera palice, da ga še lahko namestimo. Če želimo plutasti čep tudi na manjših palicah (po navadi tistih daljših od treh metrov), izberimo dovolj majhnega, dolžine dveh do treh centimetrov. Obratno naredimo za palice za ščuko in sulca; izberemo primerno večjega v razredu štirih do šestih centimetrov dolžine.

Sledi izbira plutastega ročaja. Najenostavneje je, da izberemo že izdelan ročaj iz plutastih obročkov v obliki in velikosti, ki nam najbolj ustreza. Dolžino izberemo tako, da primerjamo ročaj na palici, ki jo že imamo. Prevelik ročaj je namreč nepotreben balast, še posebno pri lažjih palicah. Seveda si lahko ročaj izdelamo tudi sami iz posebnih plutastih obročkov ali celo zamaškov za steklenice, ki so dovolj široki za izdelavo



Različica spodnjega dela palic, običajna za tiste nad številko 7.

ročaja. Z malo spretnosti in potrpljenja lahko sami izdelamo popolnoma spodoben ročaj. Ko pa si bomo pridobili še nekaj izkušenj, bo vse skupaj še boljše.

Ko je ročaj sestavljen in končan, ga na zgornjem delu zaključimo s posebnim obročkom, ki pokrije po navadi rahlo natrgano in neenakomerno luknjo na ročaju. Tak obroček ni obvezen



Osnovno orodje, ki ga obvezno potrebujemo.

del in služi zgolj za lepši in zaključen videz našega končnega izdelka. V trgovinah ga najdemo pod imenom *winding check*. Na začetku predlagam izbiro gumijastega, ki se prilega tudi ob ne prav natančnem premeru, pozneje pa lahko uporabimo kakršnekoli sijoče kovinske, izdelane posebej v ta namen. Še vedno pa moramo paziti, da kupimo ali izdelamo približno pravi notranji premer obročka.

Naslednja malenkost, ki bo pozneje verjetno malo nad tem obročkom na končani palici, je držalo muhe. Tudi ta delček ni obvezen, je pa zelo uporaben in ga po navadi namestimo takoj nad prej omenjenim obročkom. Lahko ga prav tko izdelamo sami iz močnejše in tanjše nerjavne žice, vendar predlagam, da za prvič vsekakor prepustimo izbiro vseh malenkosti drugim in se odločimo za vnaprej pripravljeni paket sestavnih delov.

Ostane le še izbira obročkov in vezalne niti. Število potrebnih obročkov ugotovimo v navodilih proizvajalcev. Lahko uporabimo splošno postavitve, ki jo najdemo na medmrežju, ali pa spet vse prepustimo prodajalcem, ki so že vnaprej pripravili paket. Za neizkušene predlagam izbiro dvostojnih (t.i. kačastih)

obročkov, vsaj enega s keramičnim vložkom kot največjega spodaj in seveda vrhnjega, ki ga nalepimo na sam vrh palice. Za enostojne obročke je potrebno malo več spretnosti in izkušenj pri navijanju, so pa pozneje za sam izdelek malo lažji, manj vplivajo na akcijo narejene palice in se lepo izkažejo predvsem pri najlažjih palicah. Dvostojni obročki so veliko enostavnejši za navijanje, saj jih lahko na drugi strani vnaprej pričvrstimo z lepilnim trakom. Pri zgornjem obročku moramo biti zopet pozorni, da je notranji premer širši od debeline vrha palice, da ga lahko namestimo. To storimo z lepilom, ki ga s temperaturo zmeščamo in se ob ohlajanju spet strdi. Lahko uporabimo posebno lepila proizvajalcev v ta namen ali kaj podobnega. Vrhov ne lepimo z lepili, ki jih pozneje ne moremo odstraniti, saj bi ob morebitni menjavi morali odžagati vrh palice.



Lepila, ki jih potrebujemo: dvokomponentno običajno in posebno za palice, topljiva palčica za lepljenje vrhnjega obročka in lepilni trak (papirnat).



Nekaj tanjših čopičev in manjše posodice, ki jih lahko zavržemo.



Orodje, ki ni obvezno, vendar pride zelo prav – komplet svedrov, do 10 mm, in kljunasto merilo.

Od sestavnih delov manjka samo še nit, s katero bomo navijali obročke. Tudi posebno nit v ta namen lahko kupimo, lahko pa uporabimo debelejšo vezalno nit (za potezanke), ki pa po lakiranju po navadi precej potemni.

Za lepila potrebujemo dvokomponentno epoksi lepilo z malo daljšim delovanjem, ki ga je mogoče dovolj dolgo uporabljati, da lahko vmes popravljamo drobne napake in drugo. Z njim lepimo ves del okoli ročaja. Za obročke potrebujemo posebno lepilo, ki je dovolj žilavo, da ne razpoka med zvijanjem palice. Na voljo so enokomponentna lepila, ki jih nanesemo v več plasteh, in dvokomponentna, katerih zadostujeta že dve plasti. Pozneje lahko naredimo vse tudi s samo eno plastjo nanosa. Od posebnih delov orodja potrebujemo še nekaj tanjših čopičev, poleg njih pa še običajni lepilni trak, okroglo pilo, klešče, brusni papir, priporočljivo je tudi, če imamo svedre za vrtnanje in kljunasto merilo.

Besedilo in fotografije: Tomaž Modic

IZ KUHARSKE BELEŽNICE GOJKA ŠKORIČA

BABUŠKA V POMARANČNI OMAKI Z MANDLJI, FILE SOMA ALI ŠČUKE S PIREJEM IZ ČRNIH OLIV IN PETERŠILJEVO SOLATO

Gojko je za vas pripravil odličen kulinarčni začetek leta.

Babuška v pomarančni omaki z mandlji

Za pripravo jedi za štiri osebe potrebujemo:

- 4 babuške ali druge podobne ribe (rdečeperka ...),
- 4 neškropljene pomaranče,
- 2 limoni,
- 10 dag kaper,
- 10 dag mandljev, narezanih na lističe,
- 10 dag peteršilja,
- ½ kg koruznega zdroba,
- 15 dag masla,
- 2 dl oljčnega olja,
- 6 dag svežega origana (lahko tudi posušenega),
- svež čili – po okusu,
- sol,
- poper.

Ribe očistimo in jim odstranimo plavuti. Nato jih posolimo, popopravimo in pokapamo z limoninim sokom ter jih postavimo v hladilnik. Naribamo pomarančno lupino. Kar ostane, olupimo in polovico pomaranč narežemo na krlje, iz polovice pa stisnemo sok. Nato stisnemo še limone in sok dodamo k pomarančnemu.

Ribe posujemo s koruznim zdrobom in jih počasi popečemo na oljčnem olju. V drugi ponvi na suho popražimo mandljeve lističe. Preostanku maščobe od peke ribe dodamo maslo, origano, narezan čili, kapre, narezan peteršilj in vse zelo počasi popražimo. Dodamo naribano pomarančno lupino ter pomarančni in limonin sok. Vse skupaj malo pokuhamo. Na koncu dodamo še pomarančne krlje in popražene mandljeve lističe. Vse še nekaj minut dušimo, da se omaka lepo poveže.

Ribe zložimo na krožnik in jih prelijemo z omako. Kot prilogo postrežemo pire iz janeža (koromača).

Ob jedi ponudite belo suho vino, najbolje malvazijo.



Babuška v pomarančni omaki

File soma ali ščuke s pirejem iz črnih oliv in peteršiljevo solato

Za pripravo jedi za štiri osebe potrebujemo:

- 1 kg fileja soma (ali katere druge večje ribe),
- ½ kg peteršilja,
- 25 dag solate endivije,
- 2 šopka mlade čebule,
- ½ kg neškropljenih limon,
- 2 pomaranči,
- ½ kg paradižnika češnjevca,
- 10 dag sušenega paradižnika,
- 30 dag črnih oliv,
- 2 dl oljčnega olja,
- 10 dag masla,
- sol,
- poper.



File soma

Somov file posolimo, popopravimo in pokapamo z limoninim sokom. Dodamo malo naribane limonine lupine (lahko tudi pomarančne, če imamo neškropljene pomaranče) in postavimo v hladilnik.

Potem pripravimo solato. Peteršilj (samo lističe) na grobo narežemo in ga damo v večjo posodo. Prelijemo ga z limoninim in pomarančnim sokom, dodamo na centimeter narezane rezine mlade čebule, na krlje narezan paradižnik češnjavec in na rezance narezano solato endivijo ter vse zmešamo, posolimo, popopravimo in dodamo oljčno olje. Solato za kratek čas postavimo v hladilnik.

Preliv za solato pripravimo tako, da zmešamo oljčno olje, limonin sok, sol in poper. Potem razkoščičimo črne olive, jih damo v mešalnik, dodamo malo oljčnega olja in sušen paradižnik. Zmešamo, da nastane gladek pire.

Na oljčnem olju, ki mu dodamo malo masla, počasi popečemo ribje fileje. Ko so pečeni, jih zložimo na krožnik, na katerega smo dali solato, ki smo jo pokapali s prelivom. Na koncu dodamo še pire iz oliv.

Ob jedi priporočamo belo suho vino, po želji lahko postrežete tudi rdeče suho, modri pinot ali cabernet sauvignon.

Besedilo in fotografije: Borut Jerše

SESTAVIL JOŽE PETELIN	EVROPSKA DRŽAVA NA POLOTOKU	MED IZ MANE	REVMATIČNO VNETJE SKLEPOV	SKRAJNI KONEC KOPNEGA	IME IGRALKE ERŽIŠNIK	IZUMI- TELJSTVO	GLAS OB PLOSKEM STOPA- NJU PO TLEH	RACA MLAKARICA (LATINSKO); IZ ČRK: SANA						
DIŠEČA MAJSKA CVETICA														
ATENIN TEMPELJ NA AKROPOLI														
VITKA AFRIŠKA ŽIVAL														
NERES- NOST, ŠALJIVOST									STRINA	OPICA Z DOLGIM GOBCEM IN KRATKIM REPOM	LAHKO HLAPLJIVA TEKOČINA	ZLOG V BESEDI KORUZA	MESTO IN REKA V UKRAJINI (IZ ČRK REPIN)	SKRIVNOST
IVANA (LJUB- KOVALNO)				DEL KLASIČNEGA FOTO- APARATA	ZLOG V BESEDI PLAGIAT			EMERITUS (KRAJŠE) PLAČILO ZA NAJEM STA- NOVANJA						
SKRIVNOST- NO HIMALAJ- SKO BITJE					TIPKE PRI KLAVIRJU									
LJUBIMEC GALATEJE V GR. MITU; TUDI AKIS					VULKAN NA HONŠUJU (iz: KETONA) ST.RIMSKI PESNIK							POLONA JENKO 1/3600 URE		
KRIŽANKE OSVEŽIJO ZNAJBE.	Z MAKOM POSUTO PECIVO	ZUNANJI DEL DEBLA DEL OZVOČENJA						GLASBENIK DEDIČ X						
SOGLASNIKA V BESEDI MIZA			SLOVENSKI HARMONIKAR OTOČJE MED ALASKO IN KAMČATKO								CVEK V ŠOLI MESTO NA JUGU SICILIJE			
MINERAL IMENOVAN PO AVALI							ATLETSKI KLUB DRAG KAMEN			RDEČI KRIŽ SODOBNI AMERIŠKI DRAMATIK (ARTHUR)			AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC (CHRISTO- PHER)	STARO MESTO NA SEVERU FRANCJE (PREPROGE)
MERILKA ČASA NA ŽELEZNI- ŠKI POSTAJI														
EDEN OD STARŠEV				ZLOG V BESEDI PANIKI	ONE IN - - - POGAN				SLOVENSKI OPERNI PEVEC (ERVIN) IZ: NEGRO					
TRAVA TRETJE KOŠNJE (iz črk KAVUJN)						POGOST VEZNIK SREDNJI			SREDSTVO ZA NEGO KOŽE MEDVEDEK - - -					
PISMEKKE AZIJSKEGA NARODA (DVE BESEDI)														
REŠEVALNI "ČOLN" PRI NESREČAH V GORAH				MELODIČNI OKRASEK IZ VeČ HITRIH ZAPOREDNIH TONOV				VRTNA LOPA				EMIL SMASEK		

Rešitev:

S E S T A V I L J O Ž E P E T E L I N
 D I Š E Č A M A J S K A C V E T I C A
 A T E N I N T E M P E L J N A A K R O P O L I
 V I T K A A F R I Š K A Ž I V A L
 N E R E S N O S T , Š A L J I V O S T
 I V A N A (L J U B K O V A L N O)
 S K R I V N O S T N O H I M A L A J S K O B I T J E
 L J U B I M E C G A L A T E J E V G R . M I T U ; T U D I A K I S
 K R I Ž A N K E O S V E Ž I J O Z N A J B E .
 S O G L A S N I K A V B E S E D I M I Z A
 M I N E R A L I M E N O V A N P O A V A L I
 M E R I L K A Č A S A N A Ž E L E Z N I Š K I P O S T A J I
 E D E N O D S T A R Š E V
 T R A V A T R E T J E K O Š N J E (i z č r k K A V U J N)
 P I S M E K K E A Z I J S K E G A N A R O D A (D V E B E S E D I)
 R E Š E V A L N I " Č O L N " P R I N E S R E Č A H V G O R A H
 K R I Ž A N K A
 S L O V E N S K I H A R M O N I K A R
 O T O Č J E M E D A L A S K O I N K A M Č A T K O
 V U L K A N N A H O N Š U J U (i z : K E T O N A) S T . R I M S K I P E S N I K
 T I P K E P R I K L A V I R J U
 O N E I N - - - P O G A N
 P O G O S T V E Z N I K S R E D N J I
 S L O V E N S K I O P E R N I P E V E C (E R V I N) I Z : N E G R O
 S R E D S T V O Z A N E G O K O Ž E M E D V E D E K - - -
 V R T N A L O P A
 E M I L S M A S E K
 S T A R O M E S T O N A S E V E R U F R A N C J E (P R E P R O G E)
 A M E R I Š K I F I L M S K I I G R A L E C (C H R I S T O P H E R)
 C V E K V Š O L I M E S T O N A J U G U S I C I L I J E
 P O L O N A J E N K O 1 / 3 6 0 0 U R E
 G L A S B E N I K D E D I Č X
 O P I C A Z D O L G I M G O B C E M I N K R A T K I M R E P O M
 L A H K O H L A P L J I V A T E K O Č I N A
 Z L O G V B E S E D I K O R U Z A
 M E S T O I N R E K A V U K R A J I N I (I Z Č R K R E P I N)
 S K R I V N O S T
 S T R I N A
 M E L O D I Č N I O K R A S E K I Z V e Č H I T R I H Z A P O R E D N I H T O N O V
 P A R T I T O P A
 P A R T I T O P A
 S M A R N I C A

